

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA JEVGENIJA TANČEVA [EVGENI TANCHEV]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 17. decembrī¹

Lieta C-824/18

**A.B.,
C.D.,
E.F.,
G.H.,
I.J.**

pret

***Krajowa Rada Sądownicwa,
pārējie lietas dalībnieki:
Rzecznik Praw Obywatelskich,
Prokurator Generalny***

(*Naczelnny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LESD 2. pants, 4. panta 3. punkts un 19. panta 1. punkts – LESD 267. pants – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Tiesiskums – Efektīva tiesību aizsardzība tiesā – Tiesu neatkarības princips – Polijas Augstākās tiesas tiesnešu iecelšanas procedūra – Iecelšana, ko īsteno Polijas Republikas prezidents pēc Valsts tiesu padomes priekšlikuma – Valsts tiesu padomes neatkarības trūkums – Neefektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis – Konstitucionālās tiesas spriedums, ar ko atceļ normu, uz kuru ir balstīta iesniedzējtiesas kompetence – Valsts tiesību akti, kas ierobežo iesniedzējtiesas pilnvaras izskatīt lietas – Savienības tiesību pārākums – Atšķirīga attieksme attiecībā uz piekļuvi tiesību aizsardzības līdzeklim

1. Kā pareizi norādījis bijušais Apvienotās Karalistes Augstākās tiesas priekšsēdētājs lords D.E. Neibergers [*David Edmond Neuberger*]: “Ja cilvēkiem tiek atņemtas tiesības vērsties tiesā, lai apstrīdētu valdību, tā ir diktatūra”². Strīda galvenais jautājums, kas šajā lietā jāatrisina, ir pārbaudes tiesā pieejamības atcelšana Polijā saistībā ar tiesu neatkarības galveno konstitucionālo jomu^{3 4}.

1 Orģinālvaloda – angļu.

2 Skat. rakstu par Apvienotās Karalistes Iekšējā tirgus likumprojektu, kas ļauj Apvienotās Karalistes valdībai pārkāpt starptautiskās tiesības un atbrīvo dažas no tās pilnvarām no apstrīdēšanas: <https://www.theguardian.com/law/2020/oct/07/brexit-strategy-puts-uk-on-slippery-slope-to-tyranny-lawyers-told>.

3 Tā kā Savienības tiesību aktu īstenošana ir decentralizēta, visa Eiropas Savienības tiesību aizsardzības tiesā sistēma ir balstīta uz pieņemumu, ka dalībvalstis bauda un lolo (patiešām aizsargā) neatkarīgu tiesu un tiesnešu sistēmu, kas spēj nodrošināt efektīvu Savienības tiesību aizsardzību tiesā. Skat. Lenaerts, K., *On Judicial Independence and the Quest for National, Supranational and Transnational Justice*, no: Selvik., G., u.c. (red.), *The Art of Judicial Reasoning*, Springer, 2019, 173. lpp.

4 Skat. arī manus iepriekšējos secinājumus lietās *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:517), Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:325), Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18, EU:C:2019:529), apvienotajās lietās A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:551) un apvienotajās lietās *Miasto Łowicz* un [*Prokurator Generalny*] (tiesnešu disciplinārlietu izskatīšanas kārtība) (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2019:775). Skat. arī nesenos ģenerālvokāta M. Bobeka [*M. Bobek*] secinājumus lietā *Asociația “Forumul Judecătorilor din România”*, *Asociația “Forumul Judecătorilor din România”* un *Asociația “Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor”*, Pj un SO (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19, EU:C:2020:746).

2. Proti, šajā lietā tiek izvirzīti svarīgi jautājumi, un Tiesai būs iespēja sniegt būtisku skaidrojumu gan par procedūru, gan pēc būtības, īpaši attiecībā uz LES 19. panta 1. punktu. Risinot jautājumu par Savienības tiesību pārākumu, komentēšu *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa, Vācija; turpmāk tekstā – “*BVerfG*”) lietā *Weiss* (2 BvR 859/15) neseno pieņemto spriedumu, kurā tostarp tika nolemts, ka Tiesas spriedums bija *ultra vires*, kā arī neseno Polijas Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas rīkojumu, ar kuru pēc šī *BVerfG* sprieduma tika nolemts, ka Tiesas spriedums Polijas tiesību sistēmai nav saistošs.

3. Šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas iesniegts 2018. gada 21. novembrī un ar 2019. gada 26. jūnija lēmumu papildināts ar vēl vienu prejudiciālu jautājumu, *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) lūdz interpretēt LES 2. pantu, 4. panta 3. punktu, 6. panta 1. punktu un 19. panta 1. punktu, LESD 267. pantu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 15. panta 1. punktu, 20. pantu, 21. panta 1. punktu, 47. pantu un 52. panta 1. punktu, kā arī Direktīvas 2000/78/EK⁵ 2. panta 1. punktu un 2. punkta a) apakšpunktu, 3. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 9. panta 1. punktu.

4. Šis lūgums ir radies saistībā ar tiesvedību starp tiesneša amata kandidātiem A.B., C.D., E.F., G.H. un I.J., no vienas puses, un *Krajowa Rada Sądownictwa* (Valsts tiesu padome; turpmāk tekstā – “*KRS*”), no otras puses, kurā šie kandidāti pārsūdzēja rezolūcijas, ar ko: i) *KRS* nolēma *neierosināt* Polijas Republikas prezidentam (turpmāk tekstā – “Republikas prezidents”) viņu iecelšanu tiesneša amatā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija; turpmāk tekstā – “Augstākā tiesa”); un tajā pašā laikā ii) *KRS* ierosināja Republikas prezidentam iecelt citus kandidātus.

I. Atbilstošās tiesību normas

5. *KRS* reglamentē *Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa* (2011. gada 12. maija Likums par Valsts tiesu padomi). Likuma par *KRS* 44. pantā it īpaši noteikts:

“1. Procesa dalībnieks var iesniegt apelācijas sūdzību [Augstākajā tiesā], pamatojoties uz [*KRS*] rezolūcijas prettiesiskumu, ja vien atsevišķos noteikumos nav paredzēts citādi. [..]

1.a Atsevišķos gadījumos par [Augstākās tiesas] tiesneša iecelšanu amatā apelācijas sūdzību ir iespējams iesniegt [Augstākajā administratīvajā tiesā]. Šajos gadījumos nav iespējams iesniegt apelācijas sūdzību [Augstākajā tiesā]. Apelācijas sūdzību [Augstākajā administratīvajā tiesā] nevar pamatot ar apgalvojumu, ka tika nepareizi izvērtēts, vai kandidāti atbilst kritērijiem, kas ņemti vērā, pieņemot lēmumu par priekšlikumu iecelt amatā [Augstākajā tiesā].

1.b Ja rezolūciju nav pārsūdzējuši visi procedūras dalībnieki [..], individuālās lietās par iecelšanu [Augstākās tiesas] tiesneša amatā šī rezolūcija kļūst galīga daļā, kas attiecas uz lēmumu iesniegt piedāvājumu iecelšanai tiesneša amatā [Augstākajā tiesā], un daļā, kas aptver lēmumu neiesniegt priekšlikumu iecelšanai šīs pašas tiesas tiesneša amatā attiecībā uz procedūras dalībniekiem, kuri nav iesnieguši apelācijas sūdzību.

[..]

⁵ Padomes Direktīva (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.).

4. Atsevišķos gadījumos attiecībā uz iecelšanu [Augstākās tiesas] tiesneša amatā tas, ka [Augstākā administratīvā tiesa] ir atcēlusi [KRS] rezolūciju par iecelšanas tiesneša amatā [Augstākajā tiesā] priekšlikuma neiesniegšanu, ir līdzvērtīgs procesa dalībnieka, kurš iesniedzis apelācijas sūdzību procedūrā par vakanto tiesneša amatu [Augstākajā tiesā], kandidatūras pieņemšanai uz amatu, attiecībā uz kuru [Augstākās administratīvās tiesas] sprieduma pasludināšanas dienā procedūra [KRS] nav beigusies vai – ja šādas procedūras nav – uz nākamo izsludināto vakanto tiesneša amatu [Augstākajā tiesā].”

II. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

6. KRS ar 2018. gada 24. augusta Rezolūciju Nr. 318/2018 nolēma neiesniegt Republikas prezidentam priekšlikumu tostarp par A.B. un C.D. iecelšanu Augstākās tiesas *Krimināllietu palātas* tiesneša amatā. Ar 2018. gada 28. augusta Rezolūciju Nr. 330/2018 KRS nolēma neiesniegt Republikas prezidentam priekšlikumu tostarp par E.F., G.H. un I.J. iecelšanu Augstākās tiesas *Civillietu palātas* tiesneša amatā. Šajās rezolūcijās bija arī priekšlikumi par citu kandidātu iecelšanu šajos amatos.

7. Kandidāti, kuri netika piedāvāti iecelšanai amatā, pārsūdzēja šīs rezolūcijas iesniedzējtiesā un iesniedza tai lūgumu apturēt šo rezolūciju izpildi, ko iesniedzējtiesa apmierināja.

8. Attiecībā uz pirmo uzdoto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa, pirmkārt, norāda, ka pretēji iepriekš piemērojamajiem noteikumiem nesen ieviestā Likuma par KRS 44. panta 1.b punktā ir paredzēts, ka atsevišķos gadījumos attiecībā uz iecelšanu Augstākās tiesas tiesneša amatā KRS rezolūcija kļūst galīga ne tikai daļā, kas ietver lēmumu neiesniegt priekšlikumu par kandidātu iecelšanu tiesneša amatā, ja neizvēlētie kandidāti lēmumu nav pārsūdzējuši, bet arī daļā, kas ietver lēmumu iesniegt iecelšanas priekšlikumu, ja apelācijas sūdzību nav iesnieguši visi konkursa procedūras dalībnieki. Tomēr šo personu vidū ir arī tie kandidāti, kuru iecelšana *tika ierosināta* un kuri tādējādi nav ieinteresēti iesniegt pārsūdzību par šādu rezolūciju. Tāpēc iesniedzējtiesa uzskata, ka šī rezolūcija *de facto* vienmēr būs galīga.

9. Otrkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka Likuma par KRS 44. panta 1.a punktā, kurā ir noteikta funkcija, kas KRS ir jāveic (attiecīgās konkursa procedūras pārbaude), ir balstīta uz pārāk vispārīgiem pieņēmumiem, jo nav noteikti viennozīmīgi novērtēšanas kritēriji.

10. Treškārt, iesniedzējtiesa norāda, ka no Likuma par KRS 44. panta 4. punkta izriet, ka pieņemtā risinājuma rezultāts ir tāds, ka tad, ja iesniedzējtiesa atceļ KRS rezolūcijas par iecelšanas tiesneša amatā piedāvājuma neiesniegšanu, tas nozīmē tikai to, ka ir pieņemts procedūras dalībnieka, kurš pārsūdzējis rezolūciju, pieteikums uz vakanto Augstākās tiesas tiesneša amatu, ja attiecībā uz šo amatu procedūra KRS nav pabeigta, un – šādas procedūras neesamības gadījumā – uz nākamo vakanto Augstākās tiesas tiesneša amatu.

11. Attiecībā uz otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa arī lūdz Tiesu sniegt norādījumus, lai varētu veikt novērtējumu par to, vai šajā lietā ir ievērots vienlīdzīgas pieejas valsts dienestam standarts (kas atbilst vispārējo interešu mērķiem). Pēc tās domām, tiesiskās aizsardzības līdzekļa efektivitāte procedūrās, kas attiecas uz vakantām tiesnešu amata vietām citās tiesās, un procedūrās, kas attiecas uz šādiem amatiem Augstākajā tiesā, nepārprotami atšķiras.

12. Ņemot vērā šos apstākļus, *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai LES 2. pants kopsakarā ar 4. panta 3. punkta trešo daļu, 6. panta 1. punkts un 19. panta 1. punkts, lasot tos kopā ar Pamattiesību hartas 47. pantu, un Padomes Direktīvas 2000/78/EK 9. panta 1. punkts, kā arī LESD 267. panta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka

- tiesiskums un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un efektīvu tiesību aizsardzību tiesā tiek pārkāpti, ja valsts likumdevējs, piešķirot tiesības pārsūdzēt tiesā lēmumus individuālās lietās par dalībvalsts pēdējās tiesas instances (Augstākā tiesa) tiesneša amata ieņemšanu, lēmuma, kas pieņemts kvalifikācijas procedūrā pirms pieteikuma par iecelšanu minētās tiesas tiesneša amatā iesniegšanas, likumību un efektivitāti saista ar situāciju, kad lēmumu par visu kandidātu uz amatu Augstākajā tiesā kopīgu izskatīšanu un novērtēšanu nepārsūdz visi kvalifikācijas procedūras dalībnieki, tostarp arī kandidāts, kas nav ieinteresēts minētā lēmuma pārsūdzībā, proti, kandidāts, uz kuru attiecas priekšlikums par iecelšanu amatā, kas rezultātā:
 - vājina pārsūdzības līdzekļa efektivitāti un kompetentās tiesas spēju faktiski pārbaudīt minētās kvalifikācijas procedūras norisi,
 - un ja šīs procedūras tvērumā ietilpst arī tie Augstākās tiesas tiesnešu amati, attiecībā uz kuriem tiesnešiem, kas līdz šim ieņēmuši šos amatus, ir piemērots jauns zemāks pensijas vecums, neatstājot lēmumu par jaunā pensijas vecuma izmantošanu tikai ieinteresētā tiesneša rīcībā, tiesnešu neatceļamības principa kontekstā – ja tiek atzīts, ka tam ir nodarīts kaitējums, – arī nepaliek bez ietekmes uz tiesas veiktās minētās kvalifikācijas procedūras pārbaudes apjomu un rezultātu?
- 2) Vai LES 2. pants kopsakarā ar 4. panta 3. punkta trešo daļu un 6. panta 1. punkts, lasot tos kopā ar Pamattiesību hartas 15. panta 1. punktu un 20. pantu kopsakarā ar tās 21. panta 1. punktu un 52. panta 1. punktu, Padomes Direktīvas 2000/78/EK 2. panta 1. punkts, 2. punkta a) apakšpunkts un 3. panta 1. punkta a) apakšpunkts, kā arī LESD 267. panta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka
- tiesiskums, vienlīdzīgas attieksmes princips un vienlīdzīgas, uz vienādiem nosacījumiem balstītas pieejas valsts dienestam – Augstākās tiesas tiesneša amata ieņemšanai – princips tiek pārkāpts, ja individuālās lietās, kas attiecas uz minētās tiesas tiesneša amata ieņemšanu, pastāv tiesības iesniegt pārsūdzību kompetentajā tiesā, turklāt pirmajā jautājumā aprakstītās likumības formulas rezultātā iecelšana vakantā Augstākās tiesas tiesneša amatā var notikt, kompetentajai tiesai nepārbaudot minēto kvalifikācijas procedūru, ja tā tiktu uzsākta, un vienlaikus šī risinājuma neesamība, pārkāpjot tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ir pretrunā tiesībām uz vienlīdzīgu pieeju valsts dienestam un tādēļ neatbilst vispārējo interešu mērķiem, un vai tad, ja dalībvalsts iestādes, kurai ir jānodrošina tiesu un tiesnešu neatkarība ([KRS]) un kurā notiek procedūra par Augstākās tiesas tiesneša amata ieņemšanu, sastāvs tiek veidots tā, ka tiesu varas pārstāvjus šajā iestādē izvēlas likumdošanas vara, netiek pārkāpts institucionālā līdzsvara princips?”

III. Tiesvedība Tiesā un papildu prejudiciālais jautājums

13. Rakstveida procesa pirmās daļas kontekstā apsvērumus Tiesai iesniedza A.B., C.D., E.F. un I.J., *KRS, Prokurator Generalny* (ģenerālprokurors, Polija), *Rzecznik Praw Obywatelskich* (ombuds, Polija), Polijas valdība un Komisija.

14. 2019. gada 31. maijā tika pabeigts rakstveida process Tiesā. 2019. gada 26. jūnijā iesniedzējtiesa izdeva rīkojumu, ar kuru tā noraidīja ģenerālprokurora pieteikumu nolemt izbeigt tiesvedību pamatlietā. Šā pieteikuma pamatā bija šādi notikumi.

15. Pirmkārt, ar 2019. gada 25. marta spriedumu lietā K 12/18, kas pasludināts pēc *KRS* un senatoru grupas lūguma, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa, Polija) nosprieda, ka Likuma par *KRS* 44. panta 1.a punkts nav saderīgs ar Polijas Konstitūcijas 184. pantu. Konstitucionālā tiesa arī secināja, ka ir jāizbeidz visas lietas, kas ierosinātas saskaņā ar šo noteikumu, jo tas ir zaudējis spēku.

16. Otrkārt, ar *Ustawa z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych* (2019. gada 26. aprīļa Likums, ar ko groza Likumu par Valsts tiesu padomi un Likumu par administratīvo tiesu sistēmu; turpmāk tekstā – “2019. gada 26. aprīļa likums”)⁶, kas stājās spēkā 2019. gada 23. maijā, tika grozīts Likuma par *KRS* 44. panta 1. punkta otrais teikums, kas tagad ir formulēts šādi: “Lēmumi individuālās lietās par Augstākās tiesas tiesneša iecelšanu nav pārsūdzami”. Šā likuma 3. pantā arī noteikts, ka “tiesvedības lietās, kas saistītas ar [*KRS*] rezolūciju pārsūdzēšanu individuālās lietās par Augstākās tiesas tiesnešu iecelšanu, kuras ir uzsāktas, bet nav pabeigtas pirms šā likuma spēkā stāšanās, *ipso jure* jāpārtrauc”.

17. Ņemot vērā šos apstākļus, *Naczelnny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma šajā lietā uzdot Tiesai papildu (tas ir, trešo) prejudiciālo jautājumu:

“1) Vai LES 2. pants kopsakarā ar 4. panta 3. punkta trešo daļu, 6. panta 1. punkts un 19. panta 1. punkts, Hartas 47. pants, Direktīvas 2000/78 9. panta 1. punkts, kā arī LESD 267. panta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka:

- tiesiskums un tiesības vērsties tiesā un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā tiek pārkāpti, ja valsts likumdevējs izslēdz no tiesību sistēmas attiecīgos noteikumus par Augstākās administratīvās tiesas kompetenci un par tiesībām pārsūdzēt šajā tiesā [*KRS*] rezolūcijas, kā arī ievieš risinājumu, saskaņā ar kuru tiesvedības lietās par tām pārsūdzībām, kas ir uzsāktas, bet nav pabeigtas pirms ieviesto grozījumu (atkāpes) dienas, tiek izbeigtas *ipso jure*, kā rezultātā:
- tiek liegtas tiesības vērsties tiesā, ciktāl tas attiecas uz [*KRS*] rezolūciju pārskatīšanu un pārbaudi par to, vai kvalifikācijas procedūra, kurā šīs rezolūcijas tika pieņemtas, ir veikta pareizi, un
- ja pēc veiksmīgas [*KRS*] rezolūciju pārbaudes procedūras uzsākšanas valsts tiesa, kuras kompetencē sākotnēji bija šīs lietas, ir iesniegusi Tiesai prejudiciālus jautājumus, liedz tiesības vērsties tiesās arī tādā ziņā, ka individuālā lietā, ko izskata tiesa, kuras kompetencē (sākotnēji) bija to izskatīt un izšķirt, tā šai tiesai liedz gan iespēju veiksmīgi uzsākt prejudiciālu nolēmumu tiesvedību Tiesā, gan tiesības gaidīt Tiesas nolēmumu, tādējādi apdraudot Savienības lojālas sadarbības principu?”

18. Ģenerālprokurors, ombuds, Polijas valdība un Komisija Tiesai iesniedza apsvērumus rakstveida procesa otrajā daļā.

19. Visi lietas dalībnieki, kas rakstveida procesa pirmajā daļā iesniedza rakstveida apsvērumus, arī izmantoja iespēju sniegt mutvārdu paskaidrojumus tiesas sēdē Tiesā.

IV. Analīze

A. Par Tiesas kompetenci

20. Pamatojoties uz to, ka uzdotie prejudiciālie jautājumi attiecas uz tiesībām uz tiesību aizsardzības līdzekli jomā, uz kuru neattiecas Savienības tiesības, ģenerālprokurors apgalvo, ka par tiem pieņem lēmumus neesot Tiesas kompetencē. Cits lēmums izraisītu analogisku un *erga omnes* kompetenču līdzāspastāvēšanu identiskos juridiskos jautājumos vienlaikus Tiesā un Konstitucionālajā tiesā.

⁶ 2019. gada *Dziennik Ustaw*, 914. pozīcija.

21. Tomēr Tiesa jau ir nospriedusi, ka, lai gan tiesu organizācija dalībvalstīs ir šo dalībvalstu kompetencē, tomēr, istenojot šo kompetenci, dalībvalstīm ir jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesību aktiem⁷. Turklāt attiecībā jo īpaši uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas tvērumu, šā noteikuma mērķis ir nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību “jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības”, neatkarīgi no situācijas, kādā dalībvalstis īsteno Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē⁸.

22. No tā izriet, ka šajā lietā Tiesas kompetencē ir it īpaši LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretēšana (skat. šo secinājumu 31. un nākamos punktus).

B. Par to, vai (joprojām) ir jātaisā spriedums

23. KRS, ģenerālprokurors un Polijas valdība būtībā apgalvo, ka uzdotie prejudiciālie jautājumi ir zaudējuši jēgu un, lai atrisinātu prasības pamatlietā, uz tiem nav jāatbild. Konstitucionālā tiesa 2019. gada 25. marta spriedumā ar *erga omnes* iedarbību atcēla Likuma par KRS 44. panta 1.a punktu, uz kuru tika balstīta iesniedzējtiesas kompetence, ko apstiprināja arī likumdevējs.

24. Uzskatu, ka saskaņā ar 2019. gada 26. aprīļa likumu prejudiciālie jautājumi jēgu nav zaudējuši. Pirmkārt, ar šo likumu tiek grozīts Likuma par KRS 44. pants un *tikai* attiecībā uz *Augstākās tiesas* tiesnešu iecelšanu tiek atceltas pārsūdzēšanas tiesības individuālās lietās. Otrkārt, minētajā likumā arī noteikts, ka izskatāmās tiesvedības attiecībā uz KRS rezolūciju pārsūdzībām individuālās lietās tiek izbeigtas *ipso jure*.

25. Pēdējais elements nosaka, ka uzdotie prejudiciālie jautājumi nevar būt zaudējuši jēgu. Patiešām – jāuzsver, ka Tiesa jau ir noraidījusi līdzīgu Polijas valdības argumentu sprieduma A. K. u.c. 102. punktā.

26. Jānorāda, ka pamatlietā netika izbeigta ar pašu 2019. gada 26. aprīļa likumu un šis likums neizraisīja lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu atsaukšanu, jo, kā norādījusi iesniedzējtiesa, saskaņā ar 2019. gada 26. aprīļa likumu “*ir vajadzīga atbilstoša konkrēta tās tiesas rīcība, kurā noris tiesvedība, lietā, kuru tā jau izskata (tas attiecas arī uz sekām, kas izriet no [2019. gada 25. marta] sprieduma), kam būtībā jābūt rīkojuma formā – jo tikai tādā veidā var izteikt tiesas kompetenci lemt, tā kā minētie tiesību akti neatceļ šīs tiesas kompetenci*” (mans izcēlums). Iesniedzējtiesa nepieņēma lēmumu izbeigt lietas tiesvedību un tā vietā nolēma saglabāt savu prejudiciālo jautājumu (skat. arī spriedumu A. K. u.c., 103. punkts).

27. Tādējādi tādu valsts tiesību aktu normas kā 2019. gada 26. aprīļa likums nevar traucēt tiesai, kurā nav iesniegta pārsūdzība, saglabāt jautājumus, kurus tā prejudiciālā kārtībā ir nosūtījusi Tiesai (skat. spriedumu A. K. u.c., 104. punkts).

28. Es vēlos norādīt, ka – papildus jau iepriekš minētajam spriedumam A. K. u.c. – Tiesa jau vairākās lietās ir atteikusies pieņemt, ka sakarā ar iespējamo tiesvedības priekšmeta izzušanu vairs nav jālemj, kā minētajās lietās pieprasīja Polijas iestādes. Ir skaidrs, ka Polijas likumdevējs, nevilcinoties, steidzami un atkārtoti ir mainījis valsts tiesību sistēmu, ko Tiesa šajās lietās izskatīja, lai pēc tam apgalvotu, ka pārkāpumu procedūras vai prejudiciālie jautājumi ir zaudējuši jēgu⁹.

7 Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 75. punkts un tajā minētā judikatūra; ņemot vērā daudzās atsauces uz šo spriedumu, turpmāk tekstā – vienkārši “spriedums A. K. u.c.”).

8 Spriedumi, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 50. punkts, un A. K. u.c., 82. un 83. punkts).

9 Skat. spriedumus, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 27.–31. punkts), un 2019. gada 5. novembris, Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18, EU:C:2019:924, 41.–46. punkts).

29. No tā izriet, ka ar 2019. gada 26. aprīļa likumu un/vai 2019. gada 25. marta spriedumu nevar pamatot Tiesas atturēšanos no prejudiciālo jautājumu izskatīšanas.

C. Par pieņemamību

30. Ģenerālprokurors un Polijas valdība būtībā apgalvo, ka, pamatojoties uz argumentiem, kas ir analogiski šo secinājumu 20. punktā minētajiem, uzdotie prejudiciālie jautājumi ir nepieņemami.

31. Vispirms ir jānorāda, ka no judikatūras izriet, ka “ar [LESD 267. pantu] izveidotais process ir Tiesas un valsts tiesu sadarbības instruments, kura ietvaros pirmā sniedz otrajām tādas [Savienības] tiesību interpretācijas norādes, kas tām ir nepieciešamas, lai atrisinātu izskatāmās prāvas”¹⁰.

32. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai valsts tiesību aktos paredzētais tiesību aizsardzības līdzeklis atbilst efektīvas aizsardzības tiesā prasībai saskaņā ar Hartas 47. pantu. Tomēr šis pants ir piemērojams tikai tad, ja izvirzītais jautājums ir par Savienības tiesību garantēto individuālo tiesību pārkāpumu.

33. Iesniedzējtiesa atsaucas arī uz Direktīvu 2000/78. Saskaņā ar tās 1. pantu “lai vienlīdzīgas attieksmes princips stātos spēkā dalībvalstīs, šīs direktīvas mērķis attiecībā uz nodarbinātību un profesiju ir noteikt sistēmu, lai apkarotu diskrimināciju *reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ*” (mans izcēlums).

34. Iesniedzējtiesa nepaskaidro saikni starp prasītājiem pamatlietā un tiesībām netikt diskriminētam, kas garantētas saskaņā ar Direktīvu 2000/78, kuras piemērošanas jomā ir tikai iepriekš uzskaitītie īpašie pamati. Tāpēc pietiek norādīt, ka, ciktāl lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā lietā nav norādīts, ka prasītāji pamatlietā vēlas atsaukties uz Savienības tiesībās garantētām tiesībām, piemēram, tām, kuras paredz Direktīva 2000/78, nedz Hartas 47. pants, nedz arī Direktīva 2000/78 šajā lietā nav piemērojami.

35. Iesniedzējtiesa kā atsevišķu normu izvirza arī LES 2. pantu. Tomēr šis pants kā tāds nav to noteikumu vidū, saskaņā ar kuriem būtu jānovērtē valstu tiesību aktu saderība ar Savienības tiesību aktiem un kuri tādējādi, ievērojot Tiesas sniegto interpretāciju, paši par sevi varētu likt iesniedzējtiesai nepiemērot valsts tiesību normu. Jebkurā gadījumā tas nav nepieciešams, jo LES 2. pants un tajā norādītā tiesiskuma vērtība ir konkrēti izteikta LES 19. pantā (skat. šo secinājumu 87. punktu).

36. Es uzskatu, ka it īpaši pirmajam un trešajam jautājumam ir nozīme prasībās pamatlietā, jo tās attiecas uz iesniedzējtiesas pilnvaru apjomu, ja tā uzskatītu, ka attiecīgās KRS rezolūcijas ir nelikumīgas. Tādējādi LES 19. panta 1. punkta otrā daļa un LESD 267. pants ir vienīgie prejudiciālajos jautājumos norādītie Savienības tiesību aktu noteikumi, kuriem ir nozīme.

D. Par lietas būtību

37. Es uzskatu, ka vispirms pēc būtības ir jāizskata trešais (papildu) prejudiciālais jautājums, jo atkarībā no atbildes uz to Tiesa vai nu atzīs, ka tiesvedība par pirmajiem diviem jautājumiem ir jāizbeidz, vai, gluži pretēji, šos jautājumus izskatīs.

¹⁰ Spriedums, 2009. gada 24. marts, *Danske Slagterier* (C-445/06, EU:C:2009:178, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).

1. Par trešo jautājumu

38. Ar šo jautājumu ir jāsaprot, ka iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 267. pants un LES 19. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā noteikums, kas *ipso jure* liek pārtraukt valsts tiesvedības bez iespējas tās turpināt vai atkal tās ierosināt citā tiesā (trešā jautājuma pirmā daļa), un vai sekas, kuras varētu izrietēt no šīs valsts tiesību normas par Tiesas jurisdikcijas noliegšanu lietās, kurās jau ir iesniegts un tiek izskatīts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu (trešā jautājuma otrā daļa), ir pretrunā Savienības tiesību normām.

a) Īss pušu argumentu kopsavilkums

39. Ģenerālprokurors būtībā apgalvo, ka Polijas Konstitūcijā ir atļauta visu tiesību aizsardzības līdzekļu izslēgšana pret attiecīgajiem priekšlikumiem par iecelšanu [tiesneša amatā]. Konstitucionālo brīvību un tiesību ierobežojumi esot pieļaujami, ja tie ir noteikti likumā un ir nepieciešami, jo īpaši sabiedriskās kārtības nodrošināšanai. Polijas valdība būtībā apgalvo, ka ar 2019. gada 26. aprīļa likuma 3. pantu netiek ierobežotas iesniedzējtiesas iespējas iesniegt prejudiciālu jautājumu Tiesā, bet tikai tiek nodrošināta tāda veida tiesvedību izbeigšana kā tā, kas ir pamatlietā.

40. Komisija apgalvo, ka valsts noteikumi, tādi kā pamatlietā, izņemot strukturālu pārrāvumu iecelšanas procesā, kas pēc šā kandidāta iecelšanas amatā varētu izraisīt šaubas par viņa neatkarību, neesot pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai. Tā rezultātā tādu valsts normu pieņemšana, kas izraisa prasību, kuru mērķis ir šādu lēmumu pārbaude tiesā, tiesvedību izbeigšanu *ipso jure* (2019. gada 26. aprīļa likuma 3. pants), neesot pretrunā LES 19. panta 1. punktam. Komisija uzskata, ka arī LESD 267. pantam nav pretrunā 2019. gada 26. aprīļa likuma 3. pants.

41. Pretēji iepriekšminētajām pusēm A.B., C.D., E.F., I.J. un ombuds būtībā apgalvo, ka uz trešo jautājumu ir jāatbild apstiprinoši.

b) Vērtējums

42. Vispirms ir jāizskata trešā jautājuma otrā daļa, ciktāl tā attiecas uz LESD 267. pantu.

1) Trešā jautājuma otrā daļa (LESD 267. pants)

43. Var piekrist, ka šajā lietā Konstitucionālās tiesas un Polijas likumdevēja kopīgās rīcības rezultātā saskaņā ar prejudiciālajiem jautājumiem potenciāli var rasties situācija, kad saskaņā ar valsts tiesību aktiem tiesvedība ir jāizbeidz, kā rezultātā Tiesa varētu noraidīt savu jurisdikciju attiecībā uz šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Patiešām, vispirms jau tieši ar 2019. gada 25. marta spriedumu tika atcelts valsts noteikums, uz kuru balstījās iesniedzējtiesas kompetence, un tas stājās spēkā nekavējoties, vienlaikus precizējot, ka šis atzinums par neatbilstību Konstitūcijai nozīmē, ka jebkura šāda veida izskatāmā tiesvedība iesniedzējtiesā ir jāizbeidz.

44. Tāpat ir taisnība, ka pēdējos gados tostarp Komisija ir izteikusi nopietnas bažas par pašreizējo Konstitucionālās tiesas spēju (joprojām) pilnībā neatkarīgi veikt savas funkcijas, un Komisija pieņēma lēmumu, ar kuru formāli sāka LES 7. panta 1. punktā paredzētā procedūra attiecībā uz tiesiskumu Polijā¹¹.

45. Kā uzskatāmi parādīts šajā lietā, LES 19. pantā atbildība par pārbaudes tiesā nodrošināšanu Savienības tiesību sistēmā ir uzticēta ne tikai Tiesai, bet arī valstu tiesām, kuras sadarbībā ar Tiesu izpilda tām kopīgi uzticētu uzdevumu, lai nodrošinātu, ka Līgumu interpretēšanā un piemērošanā tiek ievērots tiesiskums¹².

46. Atgādinu, it īpaši attiecībā uz LESD 267. pantu, ka “šādi izstrādātās [Savienības] tiesu sistēmas stūrakmens ir radīts ar [šajā noteikumā] paredzēto prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, kuras mērķis, izveidojot tiesnešu dialogu tieši starp Tiesu un dalībvalstu tiesām, ir nodrošināt Savienības tiesību vienveidīgu interpretāciju [..], tādējādi ļaujot nodrošināt to saskaņību, pilnīgu iedarbību un autonomiju, kā arī – galu galā – pašu ar Līgumiem izveidoto tiesību raksturu”¹³.

47. No Tiesas judikatūras skaidri izriet, ka saskaņā ar LESD 267. pantu valstu tiesām ir jābūt tiesīgām izlemt, vai uzdot prejudiciālus jautājumus Tiesai¹⁴.

48. Vēl saskaņā ar pastāvīgo judikatūru “LESD 267. pants piešķir valsts tiesām visplašākās iespējas vērsties Tiesā, ja tās uzskata, ka lietā, kuru tās izskata, rodas jautājumi par to Savienības tiesību normu interpretāciju, kas nepieciešamas to izskatīšanā esošā strīda atrisināšanai”¹⁵.

49. Tiesa arī ir skaidri norādījusi, ka šīs tiesības vērsties Tiesā un kompetenci nevar apšaubīt, piemērojot valsts tiesību normas¹⁶.

50. Proti, “valsts tiesību normas, no kurām izrietētu, ka pret valstu tiesnešiem var tikt ierosinātas disciplinārlietas tādēļ, ka tie ir iesnieguši Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, nav pieļaujamas [..]; tikai iespēja vien, ka attiecīgā gadījumā pret valsts tiesnešiem var tikt ierosināta disciplinārlieta tādēļ, ka tie ir iesnieguši šādu lūgumu vai nolēmuši to atstāt spēkā pēc tā iesniegšanas, var apdraudēt to, ka attiecīgie valsts tiesneši efektīvi īsteno [par Savienības tiesību aktu piemērošanu atbildīgās tiesas] iespēju un funkcijas [..]. [Iepriekš minētā tiesnešu neatkarība] tostarp ir būtiska tiesu sadarbības sistēmas, ko iemieso LESD 267. pantā paredzētais prejudiciālā nolēmuma tiesvedības mehānisms, pareizai darbībai”¹⁷.

11 Skat. 2017. gada 20. decembra Priekšlikumu Padomes lēmumam par konstatēšanu, ka ir droša varbūtība, ka Polija varētu nopietni pārkāpt tiesiskumu (COM(2017) 835 final), 91.–113. apsvērumš. Skat. it īpaši arī Eiropas Parlamenta starpposma ziņojumu par Priekšlikumu Padomes lēmumam par konstatēšanu, ka ir droša varbūtība, ka Polija varētu nopietni pārkāpt tiesiskumu, A9-0138/2020, 2020. gada 20. jūlijs (norādot uz “pārliecinošiem pierādījumiem par tiesiskuma pārkāpumiem Polijā”), un Venēcijas komisijas un Eiropas Padomes Cilvēktiesību un tiesiskuma ģenerāldirektorāta (DGI) “Kopīgo steidzamo atzinumu”, 2020. gada 16. janvāris, Atzinums Nr. 977/2019. Skat. arī *ex multis* Zoll, F., un Wortham, L., *Judicial Independence and Accountability: Withstanding Political Stress in Poland*, Fordham International Law Journal, 42. sēj., 3. izdevums, un Pietrzak, M., *The Foundation for Law, Justice & Society, The Constitutional Court of Poland: The Battle for Judicial Independence*, 2017. gada 24. maijs, <https://www.fljs.org/content/constitutional-court-poland-battle-judicial-independence> (izklāsta jaunus likumus par sabiedriskajiem plašsaziņas līdzekļiem, uzraudzību un terorisma apkarošanu, kā arī prokuratūras sistēmas “reorganizāciju”, ko ļāva apgalvotā Konstitucionālās tiesas neitralizācija).

12 Skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 33. un 34. punkts un tajos minētā judikatūra).

13 Tiesas atzinums 2/13, Pievienošanās ECPAK, EU:C:2014:2454, 176. punkts un tajā minētā judikatūra.

14 Skat. spriedumus, 2010. gada 22. jūnijs, *Melki un Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363), un 2014. gada 11. septembris, A (C-112/13, EU:C:2014:2195).

15 Skat. spriedumu, 2010. gada 5. oktobris, *Elchinov* (C-173/09, EU:C:2010:581, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

16 Skat. spriedumu, 2008. gada 16. decembris, *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723, 95. un 98. punkts), un rikojumu, 2019. gada 12. februāris, RH (C-8/19 PPU, EU:C:2019:110, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

17 Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto Lowicz un Prokurator Generalny* (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 58. un 59. punkts un tajos minētā judikatūra).

51. Šajā lietā svarīgs ir fakts, ka valsts tiesību aktos – kā norādījusi iesniedzējtiesa – saskaņā ar tiesiskumu ir noteikts konstitucionāls pienākums nodrošināt, lai attiecībā uz KRS rezolūcijām, tādām kā, piemēram, pamatlietā, būtu pieejams tiesību aizsardzības līdzeklis.

52. No tā izriet, ka, pirmkārt, attiecībā uz trešā prejudiciālā jautājuma otro daļu (kas attiecas uz LESD 267. pantu), es uzskatu, ka, ņemot vērā tostarp kontekstu – kurā pēdējos gados Tiesa ir bijusi izskatījusi daudzus jautājumus par iespējamiem tiesiskuma un tiesu un tiesnešu neatkarības pārkāpumiem Polijā (skat. šo secinājumu 28. punktu, un saistībā ar šo lietu var norādīt, ka, neskatoties uz to, ka iesniedzējtiesa bija apturējusi apstrīdētās KRS rezolūcijas, Republikas prezidents tik un tā iecēla astoņus jaunus tiesnešus Augstākās tiesas tiesneša amatos, kuru kandidatūras KRS piedāvāja aplūkotajās rezolūcijās¹⁸) –, Tiesai būtu jālemj, ka LESD 267. pantam ir pretrunā tādi valstu likumi kā 2019. gada 26. aprīļa likums, jo tajā noteikts, ka “*ipso jure*” tiek izbeigtas tādas tiesvedības kā iesniedzējtiesā izskatāmā, tajā pašā laikā izslēdzot prasību pārbaudes nodošanu citai valsts tiesai vai atkārtotu prasību celšanu citā valsts tiesā. Turklāt, šādi rīkojoties, Polijas likumdevējs ignorēja Konstitucionālās tiesas nolēmumus, kuros skaidri ir norādīts, ka par KRS rezolūcijām, tādām kā pamatlietā, ir jāveic pārbaude tiesā.

53. Tas tā ir *a fortiori*, ņemot vērā, ka nākamais iecelšanas procedūras posms, tas ir, prezidenta veikta kandidāta iecelšana Augstākās tiesas tiesneša amatā, ir prezidenta prerogatīva un kā tāds tas saskaņā ar Polijas tiesībām nevar tikt pakļauts pārbaudei tiesā.

54. Tagad pievēršīšos trešā uzdotā prejudiciālā jautājuma pirmajai daļai, kas būtībā attiecas uz jautājumu par to, vai ar Savienības tiesību pārākuma principu un LES 19. panta 1. punktu iesniedzējtiesai, neraugoties uz 2019. gada 26. aprīļa likumu, ir atļauts atzīt savu kompetenci lemt par prasībām pamatlietā un turpināt to izvērtēšanu.

2) Trešā jautājuma pirmā daļa (LESD 19. panta 1. punkts un Savienības tiesību pārākums)

i) Konstitucionālās tiesas 2019. gada 25. marta spriedums

55. Vispirms pievēršīšos 2019. gada 25. marta spriedumam, kuru Polijas likumdevējs, iespējams, centās īstenot ar apstrīdēto 2019. gada 26. aprīļa likumu un kurš, kā redzēsīm turpinājumā, ir svarīgs šīs lietas atrisināšanai.

56. Ar atkāpi no Likuma par KRS 44. panta 1.a punkta, kas izdarīta 2019. gada 25. marta spriedumā, tika apšaubīta iesniedzējtiesas (Augstākās administratīvās tiesas) – kā tiesas, kura (sākotnēji) bija kompetenta izskatīt pārsūdzības par KRS rezolūcijām attiecībā uz lēmumu iesniegt (vai neiesniegt) priekšlikumu personu iecelšanai Augstākās tiesas tiesneša amatā, – kompetence, pamatojoties uz – kā tas izriet no minētā sprieduma pamatojuma – lietas veidu un administratīvo tiesu institucionālo raksturu attiecībā pret vispārējās jurisdikcijas tiesām, kā rezultātā “kompetence izskatīt lietas par [KRS] rezolūcijām” nebūtu iesniedzējtiesai.

57. Taisnība, ka principā var apgalvot, ka neatkarīgi no Konstitucionālās tiesas sprieduma saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru valstu tiesām var nebūt saistoši augstākas instances tiesu nolēmumi, kas tās kavētu īstenot Savienības tiesību aktus¹⁹.

18 Ar iesniedzējtiesas rīkojumiem, ar ko aptur to KRS rezolūciju izpildi, par kurām ir pamatlieta, šīs rezolūcijas ir apturētas arī, ciktāl tās attiecas uz lēmumu par priekšlikuma iesniegšanu iecelšanai Augstākās tiesas tiesneša amatā. Šie rīkojumi joprojām ir spēkā, un saskaņā ar valsts tiesību aktos noteikto kārtību tie nav grozīti vai atcelti. Neskatoties uz to, KRS iesniedza Republikas prezidentam rezolūcijas, uz kurām attiecas pamatlieta. 2018. gada 10. oktobrī Republikas prezidents iecēla septiņas nominētās personas Augstākās tiesas tiesneša amatā civillietu palātā un vienu personu Augstākās tiesas tiesneša amatā Krimināllietu palātā.

19 Šajā nozīmē skat. lietu, kas arī attiecas uz dalībvalsts Augstāko tiesu un Konstitucionālo tiesu: spriedums, 2013. gada 15. janvāris, *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 62.–73. punkts un tajos minētā judikatūra).

58. Proti, “valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru augstākas instances tiesas sniegtie vērtējumi ir saistoši citai valsts tiesai, nevar liegt šai tiesai iespēju uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību normu, uz ko attiecas šie vērtējumi tiesību jautājumos, interpretāciju. Ir jābūt iespējai tiesai brīvi uzdot Tiesai to interesējošos jautājumus, ja tā uzskata, ka vērtējums tiesību jautājumos, ko veikusi augstākas instances tiesa, varētu tai likt pieņemt Savienības tiesībām neatbilstošu spriedumu²⁰”.

59. Tiesa tajā pašā spriedumā norādīja²¹, ka “no iedibinātās judikatūras izriet, ka nevar pieļaut, lai valsts tiesību normas, pat konstitucionāla rakstura normas, apdraudētu Savienības tiesību vienveidību un efektivitāti. [...] Turklāt Tiesa jau ir noteikusi, ka minētie principi ir piemērojami attiecībās starp konstitucionālo tiesu un jebkuru citu valsts tiesu”.

60. Tomēr uzskatu, ka, neskatoties uz to, kā varētu šķist, šajā lietā faktiski nepastāv reāls konflikts starp dalībvalsts Konstitucionālās tiesas nolēmumu un Savienības tiesībām.

61. Pirmkārt, ir svarīgi uzsvērt, ka, pēc iesniedzējtiesas domām, Konstitucionālās tiesas 2019. gada 25. marta spriedums ir *nolēpums ar sekām nākotnē*, kas nozīmē, ka par Konstitūcijai neatbilstošu atzītais noteikums būtu joprojām jāpiemēro tādu situāciju juridiskajam novērtējumam, kas pastāvēja pirms dienas, kad noteikums zaudēja spēku. Šis atzinums ir apstiprināts doktrīnā²².

62. Tādējādi šāds noteikums arī turpmāk būtu jāpiemēro apstākļu juridiskajam novērtējumam, uz kuru pamatojoties, ņemot vērā iesniedzējtiesas – kā tiesas, kurai ir kompetence lemt lietās par pārsūdzībām pret attiecīgajām KRS rezolūcijām, –kompetences *ratione materiae* sākotnējo formu, tiesības saņēmušās personas ir faktiski izmantojušas savas konstitucionālās tiesības.

63. Otrkārt, un šeit es piekrītu iesniedzējtiesai, Konstitucionālās tiesas spriedumā ne tikai īpaši netika apstrīdēta šo KRS rezolūciju pārbaudes tiesā prakse, bet no šā sprieduma arī skaidri izriet, ka Polijā šādai pārbaudei faktiski jābūt pieejamai.

64. Vērsīšu uzmanību uz argumentu, kas minēts 2019. gada 25. marta sprieduma pamatojumā: “[...] Pati [KRS] rezolūciju pārsūdzēšanas individuālās lietās prakse ir [...] sprieduma [...] lietā SK 57/06 [2008. gada 27. maija spriedums] īstenošanas sekas, taču to nevajadzētu izmantot praksē tiesvedību veidā, kas pakļautas pilnīgi atšķirīgām tiesām.”

65. Tas ir svarīgi, jo attiecīgajā konstitucionālajā precedentā (lieta SK 57/06) tieši tika aplūkots jautājums par tiesnešu kandidātu iespēju pārsūdzēt KRS rezolūcijas, tādas kā pamatlietā aplūkotās (minētajā gadījumā KRS arī nebija izvirzījusi prasītāja kandidatūru Republikas prezidentam).

66. Kā norādījusi iesniedzējtiesa, 2019. gada 26. aprīļa likuma 3. pantu (kopā ar grozījumiem Likuma par KRS 44. panta 1. punkta otrajā teikumā, kas ieviesti ar likumu par grozījumiem) var uzskatīt par līdzvērtīgu noteikumam 2001. gada 27. jūlija Likuma par KRS 13. panta 2. punkta otrajā teikumā, kuru Konstitucionālā tiesa spriedumā lietā SK 57/06 atzina par nesaderīgu ar Polijas Konstitūcijas 45. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar tās 77. panta 2. punktu un 60. pantu.

67. Iesniedzējtiesa to sīkāk izskaidro 2019. gada 26. jūnija lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu: “tā [efektīva tiesību aizsardzības līdzekļa nepieciešamība] ir apstiprināta arī Konstitucionālās tiesas nostājā. Tādējādi Konstitucionālā tiesa sprieduma lietā SK 57/06 pamatojumā – kuru nozīmi un sekas nekādā ziņā neapšaubā un neapdraud lietā K 12/18 pieņemtais nolēmums, bet gan – gluži pretēji – to apstiprina, norādīja, ka Konstitūcijas 45. panta 1. punktā skaidri pausts likumdevēja nodoms, ka tiesībām vērsties tiesās jāaptver pēc iespējas plašāks lietu loks, un no demokrātiskā tiesiskuma principa

20 Spriedums, 2013. gada 15. janvāris, *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 68. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 Spriedums, 2013. gada 15. janvāris, *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 70. punkts un tajā minētā judikatūra).

22 Skat. it īpaši Florczak-Wątor, M., *Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i ich skutki prawne* (Konstitucionālās tiesas nolēmumi un to juridiskās sekas), Poznaņa, 2006, 73. lpp. un tajā minētā doktrīna.

izriet norādījums, kas aizliedz ierobežojošu interpretāciju tiesībām vērsties tiesā, jo *Konstitūcijā tiesībām vērsties tiesā ir noteikta īpaša prezumpcija*, [...] secinājums, ka procedūra, saskaņā ar kuru [KRS] novērtē konkrēta tiesneša amata kandidātu un nolemj iesniegt priekšlikumu Republikas prezidentam [...] iecelšanai šajā amatā, ir saistīta ar Konstitūcijas 60. pantā noteiktajām tiesībām pretendēt uz valsts amatpersonas amatu ar vienādiem noteikumiem un tādējādi ar tiesībām, kas ietilpst to konstitucionālo tiesību un brīvību kategorijā, uz kurām attiecas *Ustawa Zasadnicza* (Pamatlikums) 77. panta 2. punktā izteiktais absolūtais aizliegums ierobežot tiesības vērsties tiesā” (mans izcēlums; sprieduma lietā SK 57/06 pamatojuma III.5. punkts).

68. Konstitucionālā tiesa arī skaidri norāda, ka KRS rezolūciju pārsūdzēšanas procedūra individuālās lietās pati par sevi nav pretrunā Konstitūcijai, bet, pēc šīs tiesas domām, iesniedzējtiesai (Augstākā administratīvā tiesa) nav jurisdikcijas izskatīt šādas lietas (sprieduma lietā K 12/18 pamatojuma 6.2. punkts).

69. Jāuzsver, ka iesniedzējtiesas kompetences atcelšana lietās, kas saistītas ar pārsūdzībām par KRS rezolūcijām par iecelšanu Augstākās tiesas tiesneša amatā, acīmredzami netika papildināta ar valsts likumdevēja pozitīvu rīcību, kuras mērķis būtu izveidot aizstājēju tiesu ar jurisdikciju šajās lietās, neskatoties uz to, ka Konstitucionālā tiesa spriedumā lietā K 12/18 nebija apšaubījusi iespēju izveidot tiesvedību, kurā attiecīgās KRS rezolūcijas tiktu pārbaudītas tiesā, šajā saistībā atsaucoties uz vadošo spriedumu lietā SK 57/06 (skat. 8. un 12. punktu), kurā tika noteikta prasība īstenot šādu pārbaudi.

70. Tāpēc jāpiekrīt iesniedzējtiesai, ka šis “likumdevēja nolūks bija izslēgt iespēju vērsties tiesās šādās lietās, kas [...] ir pretrunā nostājai, kura izteikta iepriekš minēto Konstitucionālās tiesas spriedumu pamatojumos, un tās judikatūrā, no kuras izriet, ka demokrātijā, kas balstīta uz tiesiskumu, nav pieļaujama situācija, kad nav iespējams pārbaudīt tiesā jebkāda tiesvedībā pieņemtus nolēmumus vai citus lēmumus”²³.

71. Turklāt uzskatu (tāpat kā ombuds), ka šī izslēgšana ir pilnīgi patvaļīga, jo tā ir piemērojama vienīgi iecelšanai amatā Augstākajā tiesā. Turklāt šā pasākuma selektivitāte nav attaisnota ne ar kādu objektīvu vai pārliecinošu iemeslu.

72. Pēc manām domām, (tiesību uz) tādu tiesību aizsardzības līdzekli atcelšana, kas līdz tam bija pieejams tādās lietās kā pamatlieta, un it īpaši to liedzot lietas dalībniekiem, kuri tāpat kā prasītāji pamatlietā jau ir cēlušī šādu prasību, ir (ņemot vērā kontekstu un pārējo elementu kopumu, kuri ir šo tiesību izslēgšanas pamatā, uz ko norādījusi iesniedzējtiesa) pasākums, kas veicina – pat pastiprina – tiesnešu, kuri faktiski iecelti amatā attiecīgajā tiesā, kā arī pašas tiesas neatkarības un objektivitātes uztveres neesamību. Šāda neatkarības un objektivitātes uztveres neesamība ir LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpums.

73. Pārbaudīšu, vai tādēļ iesniedzējtiesai ir pienākums attiecīgos valsts tiesību aktus atstāt bez piemērošanas.

ii) Savienības tiesību pārkāpums un LES 19. panta 1. punkts

74. Patiešām, saskaņā ar Tiesas judikatūru “ir jāuzsver, ka jebkurai valsts tiesai, kura izskata lietu kā dalībvalsts institūcija savas kompetences ietvaros, ir pienākums atstāt bez piemērošanas jebkuru valsts tiesību normu, kas ir pretrunā Savienības tiesību normai, kurai ir tieša iedarbība tajā izskatāmajā lietā”²⁴.

²³ Skat. arī Augstākās tiesas rikojumu, 2013. gada 30. janvāris, V CSK 101/12.

²⁴ Spriedums, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski* (C-573/17, EU:C:2019:530, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

75. Tas ir trešā prejudiciālā jautājuma pirmās daļas priekšmets, kas attiecas uz jautājumu par to, vai ar pārākumu, kas piešķirts tādām Savienības tiesību normām kā LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, iesniedzējtiesai savukārt ir atļauts nepiemērot 2019. gada 26. aprīļa likumu, atzīstot sevi – neatkarīgi no šā likuma – par kompetentu lemt par prasībām pamatlietā un turpināt to izvērtēšanu.

76. Pirms turpinu pārbaudīt Savienības tiesību pārākumu šīs lietas ietvaros, man īsi jāpievēršas nesenam Polijas Augstākās tiesas un Vācijas *BVerfG* nolēmumiem.

77. Pirmais no abiem ir Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas 2020. gada 23. septembra rīkojums (II DO 52/20), kurā tā nolēma, ka Tiesas spriedumu A. K. u.c. “nevar uzskatīt par saistošu Polijas tiesību sistēmai, jo visās Augstākās tiesas Darba un sociālā nodrošinājuma lietu palātā notiekošajās tiesvedībās, kurās [Eiropas Savienības Tiesai] tika uzdoti prejudiciālie jautājumi ([..] prejudiciālais jautājums, kas reģistrēts Tiesas [lietās] C-585/18, [..] C-624/18, [..] [un] C-625/18), darbības tika veiktas tiesnešu sastāvā, kas bija pretrunā likuma normām”. Iemesls tam bija fakts, ka prejudiciālos jautājumus šajās lietās uzdeva trīs tiesnešu palātas, bet Polijas tiesa uzskatīja, ka šādas lietas pirmajā instancē bija jāizskata Augstākajai tiesai, kuras sastāvā ir viens Disciplinārlietu palātas tiesnesis.

78. Pirmkārt, iepriekš minētais notika, lai gan Tiesa 2020. gada aprīlī lēma par pagaidu noregulējumu²⁵, ar kuru uzdeva rīkojumu pārtraukt Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas darbību, līdz tiek atrisināta lieta C-791/19, Komisija/Polija.

79. Šis jautājums tomēr būs jāizskata saistībā ar minēto lietu; Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas spriedums seko citam nesen pieņemtam Vācijas spriedumam, kuram man vismaz īsi ir jāpievēršas (ņemot vērā faktu, ka šo secinājumu tvērums ir ierobežots ar šajā lietā uzdoto prejudiciālo jautājumu atrisināšanu, un es uzskatu, ka *BVerfG* spriedums neietekmē ne šo lietu, ne Tiesas judikatūru – jo īpaši attiecībā uz Savienības tiesību pārākumu).

– Vācijas *Bundesverfassungsgericht* spriedums “Weiss”

80. Nesenajā *BVerfG* spriedumā *Weiss* (minēts šo secinājumu 2. punktā) *BVerfG* Otrais senāts (palāta) būtībā atzina Tiesas virspalātas spriedumu (*Weiss* u.c.²⁶), kā arī vairākus Eiropas Centrālās bankas lēmumus par 2015. gada publiskā sektora aktīvu iegādes programmu par *ultra vires* un Vācijā nepiemērojamiem [aktiem].

81. Tā vietā, lai apdraudētu visu Savienības kopienas sistēmu, kas balstīta uz tiesiskumu, un izmantotu tik nebijušu pieeju, *BVerfG* varēja izskaidrot to, kas, pēc tās domām, Tiesas judikatūrā ir kritizējams, un pēc tam varēja nosūtīt Tiesai jaunu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (proti, kā tas tai bija jādara, ja tā būtu ievērojusi pašas judikatūru šajā jautājumā²⁷). Galu galā tiesu dialogs ir vērtīgs, un tas patiešām ir neatņemams elements Savienības tiesību sistēmas darbībā.

25 Rīkojums, 2020. gada 8. aprīlis, Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277). Skat. arī lietas izskatīšanā C-487/19, W. Ž. (Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) un C-508/19, *Prokurator Generalny* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta – Iecelšana). Jānorāda, ka 2020. gada 4. decembrī Komisija nolēma turpināt 2020. gada 29. aprīlī uzsākto pārkāpuma procedūru, lai aizsargātu Polijas tiesu tiesnešu neatkarību, nosūtot papildu brīdinājuma vēstuli Polijai saistībā ar Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas darba turpināšanu (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_20_2142).

26 Spriedums, 2018. gada 11. decembris, *Weiss* u.c. (C-493/17, EU:C:2018:1000).

27 Pat saskaņā ar savu 2010. gada 6. jūlija spriedumā (*Honeywell*), *BVerfG*, 2 BvR 2661/06, izstrādāto tiesu dialoga jēdzienu *BVerfG* būtu bijis jālūdz Tiesas skaidrojums otrajā lūgumā sniegt prejudiciālo nolēmumu (par samērīguma principa interpretāciju, proti, prasību par līdzsvaru, kas pirmajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu vispār netika apskatīta). Kā, ņemot vērā Tiesas spriedumu lietā C-105/14, *Taricco* (EU:C:2015:555), Itālijas *Corte costituzionale* [Konstitucionālā tiesa] to izdarīja 2017. gada 5. decembra spriedumā *M.A.S.* un *M.B.* (C-42/17, EU:C:2017:936). Skat. redakcijas komentārus, *Common Market Law Review* 57: 965–978, 2020.

82. Jebkurā gadījumā šajā lietā runa nav par valsts tiesībām un starptautiskajām tiesībām, kur vienas no abiem attiecīgajā valsts tiesību sistēmā iegūst prioritāti²⁸: “Savienības tiesības nav “ārvalstu tiesības”, bet pēc būtības un atbilstoši savam pilnvarojumam drīzāk ir “iekšējās tiesības” katrā dalībvalstī, un pārākums iet roku rokā ar dalībvalstu līdztiesības likuma priekšā principu, jo tā tiek izslēgta iespēja izvēlēties sev vēlamāko risinājumu, kas varētu kalpot atsevišķu valstu interesēm”²⁹.

83. *BVerfG ultra vires* pieeja apdraud Savienības tiesiskumu, kas ir integrācijas *conditio sine qua non*. Savienībai nav augstākas institūcijas, kas risinātu tiesu konfliktus, bet šādu strīdu risināšanai kā vieninojošais elements kalpo tiesiskums.

84. Saskaņā ar Līgumiem, kas ir dalībvalstu “nolīgums”, Savienības tiesībās pēdējās instances tiesa ir Tiesa. Tas skaidri izriet no LES 19. panta un LESD 267. panta. Turklāt saskaņā ar LESD 344. pantu dalībvalstis pat ir skaidri apņēmušās: “Risinot domstarpības, kas saistītas ar Līgumu interpretāciju vai piemērošanu, dalībvalstis apņemas izmantot tikai tādas domstarpību izšķiršanas metodes, kādas paredz Līgumi”³⁰. *Pacta sunt servanda*, un tāpēc tā vienkārši nav *BVerfG* loma vai kompetence lemt tā, kā tā to darījusi lietā *Weiss*³¹. Līgumos nevienai valsts tiesai nav atļauts atcelt Tiesas spriedumu, jo pretējā gadījumā Savienības tiesības netiktu piemērotas vienādi vai efektīvi visās 27 dalībvalstīs un tiktu apšaubīts viss Savienības juridiskais pamats. Ja valsts konstitucionālā tiesa uzskata, ka Savienības akts vai Tiesas nolēmums ir pretrunā tās konstitūcijai, tā nevar vienkārši atzīt, ka akts vai nolēmums tās jurisdikcijā nav piemērojams. Tā var censties labot situāciju, mudinot savu valdību grozīt konstitūciju, censties mainīt attiecīgo Savienības tiesību normu, strādājot ar Savienības politisko procesu, vai, ja nepieciešams, izstāties no Savienības³². Vienīgi tā var nodrošināt dalībvalstu vienlīdzību pašu izveidotajā Savienībā.

– LES 19 panta 1. punkta tiešā iedarbība

85. Atbilstīgi LES 2. pantam Savienība ir dibināta, pamatojoties uz tādām vērtībām kā tiesiskums, kas ir kopīgas dalībvalstīm sabiedrībā, kurā valda tostarp taisnīgums. Šajā ziņā jānorāda, ka dalībvalstu un tostarp to tiesu savstarpējā uzticēšanās³³ ir balstīta pamata pieņēmumā, ka dalībvalstīm ir virkne kopīgu vērtību, uz kurām ir balstīta Savienība, kā tas ir norādīts LES 2. pantā³⁴.

86. Savienība ir uz tiesiskumu balstīta savienība, kurā indivīdiem ir tiesības apstrīdēt tiesā jebkura valsts lēmuma vai cita akta par Savienības tiesību akta piemērošanu tiem likumību³⁵.

28 Proti, starptautiskās tiesības neattiecas uz Savienības tiesību un pašas Savienības integritāti.

29 Lenaerts, K., *The Primacy of EU Law and the Principle of the Equality of the Member States before the Treaties*, VerfBlog, 2020. gada 8. oktobris.

30 Skat. tostarp Mayer, F. C., *Auf dem Weg zur Richterfaustrecht?*, VerfBlog, 2020. gada 7. maijs.

31 Un pat nav nepieciešams iedziļināties juridisko jautājumu būtībā, jo *BVerfG* pamatojums, maigi izsakoties, nav pārliecinošs. Skat. it īpaši Timmermans, Ch., *Wie handelt er ultra vires?*, *Nederlands Juristenblad*, 95, 2020. gada 26. jūnijs, 1791. lpp., un Ziller, J., *L'insoutenable pesanteur du juge constitutionnel allemand*, <https://blogdroiteuropeen.com/>. Skat. arī Poiars Maduro, M., *Some Preliminary Remarks on the PSPP Decision of the German Constitutional Court*, VerfBlog, 2020. gada 6. maijs, un da Cruz Vilaca, J. L., *“The Judgment of the German Federal Constitutional Court and the Court of Justice of the EU – Judicial Cooperation or Dialogue of the Deaf?”*; oriģināls ir pieejams vietnē <https://www.cruzvilaca.eu/pt/noticias/2/>.

32 Kelemen, D., Eeckhout, P., Fabbrini, F., Pech, L., un Uitz, R., *National Courts Cannot Override CJEU Judgments – A Joint Statement in Defense of the EU Legal Order*, VerfBlog, 2020. gada 26. maijs. Skat. rakstā pilno parakstītāju sarakstu.

33 Savstarpējās uzticēšanās problēmas nopietnība attiecībā pret Poliju ir atspoguļota izskatāmajās lietās C-354/20 PPU (*Openbaar Ministerie*) un C-412/20 PPU (*Openbaar Ministerie*). *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdama tiesa, Nīderlande) pirmo reizi nolēma, ka Eiropas apcietināšanas ordera izpilde visās izskatāmajās un turpmākajās tiesvedībās pēc Polijas tiesu pieprasījuma tiks apturēta, līdz Tiesa atbildēs uz prejudiciālajiem jautājumiem. Nīderlandes, Vācijas, Slovākijas, Spānijas un Irijas tiesas līdz šim ir nolēmušas apturēt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi pēc Polijas tiesu pieprasījuma, izskatot katru gadījumu atsevišķi.

34 Spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

35 Spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

87. LES 19. pants, kurā konkretizē LES 2. pantā apstiprinātā tiesiskuma vērtību, uztic pienākumu nodrošināt tiesas kontroli Savienības tiesību sistēmā ne tikai Tiesai, bet arī valstu tiesām³⁶.

88. Tādējādi dalībvalstīm īpaši saskaņā ar LES 4. panta 3. punkta pirmajā daļā minēto lojālas sadarbības principu ir jānodrošina to attiecīgajā teritorijā Savienības tiesību piemērošana un ievērošana. Šajā ziņā un kā tas paredzēts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai indivīdiem jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Tādējādi dalībvalstīm ir jāparedz tiesību aizsardzības līdzekļu un procesuālo līdzekļu sistēma, kas šajās jomās nodrošina efektīvu tiesību aizsardzību tiesā³⁷.

89. No nesenās Tiesas judikatūras izriet, ka 19. panta 1. punkta otrā daļa *a priori* ir piemērojama – neatkarīgi no jebkādas prasības, kas attiecas uz konkrētu Savienības tiesību efektīvas īstenošanas situāciju, – attiecībā uz jebkuru valsts tiesu, ja tā kā tiesa *var* izlemt par jautājumiem, kas saistīti ar Savienības tiesību aktu piemērošanu vai interpretāciju, un tādējādi ietilpst jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības³⁸.

90. Ņemot vērā šo judikatūru, es vairs neizstāvu viedokli, ko izteicu lietā Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība)³⁹, ka LES 19. panta 1. punkta otrās daļas materiālā piemērošanas joma tiesnešu neatceļamības un neatkarības kontekstā aprobežojas ar to problēmu risināšanu, kuras saistītas ar konkrētās dalībvalsts strukturālo vājumu (sistēmiski vai vispārināti trūkumi, kuri “apdraud būtisko saturu” tiesnešu neatceļamībai un neatkarībai).

91. Patiešām, Tiesa jau ir nospriedusi, ka Hartas 47. pantam ir tieša iedarbība (spriedums A. K. u.c., 162. punkts). Katrā ziņā tā tas ir tiesnešu neatkarības prasības gadījumā.

92. Efektīvas [tiesību aizsardzības tiesā] jēdziens, kas minēts LES 19. panta 1. punktā, ir jāinterpretē, ņemot vērā Hartas 47. pantu un jo īpaši garantijas, kas raksturīgas (tiesībām uz) ar pēdējo noteikumu piešķirtajiem efektīvas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

93. Patiešām, saskaņā ar judikatūru “LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā visām dalībvalstīm ir uzlikts pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir vajadzīgi, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tostarp Hartas 47. panta izpratnē, jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības”⁴⁰. Tāpēc LES 19. panta 1. punktā ir ietverta nepieciešamība saglabāt tās tiesas neatkarību, kurai uzticēta Savienības tiesību interpretācija un piemērošana.

94. Turklāt Tiesa jau ir netieši atzinusi, ka LES 19. panta 1. punktam ir tieša iedarbība. LES 19. panta 1. punkts tika izmantots valsts tiesā pamatlietā *Juízes Portugueses*⁴¹, un Tiesa neiebilda pret iespēju tieši atsaukties uz šo noteikumu. Tāpat lietā *Miasto Łowicz*⁴² Tiesa uzskatīja, ka uzdotais prejudiciālais jautājums nav derīgs, lai atrisinātu strīdus pamatlietā, taču tā neizvirzīja jautājumus par iespēju atsaukties uz LES 19. panta 1. punktu.

95. Līdz ar to Tiesa jau ir apstiprinājusi, ka šim noteikumam ir tieša iedarbība, un lietas dalībnieki to var izmantot valsts tiesās kā autonomu juridisko pamatu (papildus Hartas 47. pantam), lai novērtētu dalībvalsts darbību atbilstību Savienības tiesībām.

36 Skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 32. un 33. punkts un tajos minētā judikatūra).

37 Spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

38 Šajā nozīmē skat. spriedumu A. K. u.c., 82. un 83. punkts un tajos minētā judikatūra.

39 Skat. manus secinājumus lietā C-192/18, EU:C:2019:529, 115. punkts.

40 Spriedums, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

41 Spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117).

42 Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz un Prokurator Generalny* (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234).

– LES 19. panta 1. punkta piemērošana šajā lietā

96. Tā kā iesniedzējtiesa šajā lietā var tieši piemērot LES 19. panta 1. punktu, jāizvērtē, vai tā var atsaukties uz šo noteikumu, lai atzītu, ka attiecīgie valsts noteikumi ir pretrunā LES 19. panta 1. punktam.

97. Spriedumā A. K. u.c. (167. punkts) Tiesa nosprieda, ka “ar LES 19. pantu, kurā ir konkretizēta LES 2. pantā noteiktā tiesiskuma vērtība, valstu tiesām un Tiesai ir uzticēts uzdevums nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošanu visās dalībvalstīs, kā arī tiesību, kas indivīdiem izriet no Savienības tiesībām, aizsardzību tiesā”.

98. Turklāt “tiesību, kas attiecīgajām personām izriet no Savienības tiesībām, efektīvas aizsardzības tiesā princips, uz ko ir atsauce LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir Savienības tiesību vispārējs princips, kas šobrīd ir apstiprināts Hartas 47. pantā, un tādēļ pirmajā minētajā tiesību normā visām dalībvalstīm ir uzlikts pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir vajadzīgi, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tostarp otrās minētās normas izpratnē, jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības” (spriedums A. K. u.c., 168. punkts).

99. Tiesa piebilda, ka, “lai atbildētu uz iesniedzējtiesas jautājumiem un lai izšķirtu strīdu tās izskatāmajās lietās, nav jāveic atsevišķa pārbaude attiecībā uz LES 2. pantu un 19. panta 1. punkta otro daļu, kas vienīgi var apstiprināt [minētā sprieduma] 153. un 154. punktā jau norādīto secinājumu” (spriedums A. K. u.c., 169. punkts).

100. Ņemot vērā šo judikatūru, efektīva tiesību aizsardzība tiesā, kas saskaņā ar šo noteikumu šādām tiesām jāspēj piedāvāt, jo īpaši prasa, lai tās strukturāli ievērotu prasību par neatkarību un objektivitāti, kas tika izstrādāta Tiesas judikatūrā saistībā ar LESD 267. pantu, Hartas 47. pantu un LES 19. pantu. Turklāt Tiesai ir jāgādā, lai tās veiktā šo noteikumu Hartas 47. panta otrās daļas interpretācija nodrošinātu aizsardzības līmeni, kas atbilst ECPAK 6. pantā garantētajam, kā to ir interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa [(turpmāk tekstā – “ECT”)] (spriedums A. K. u.c., 118. punkts).

101. Pirmkārt, Tiesa ir nolēmusi, ka “tas vien, ka [...] tiesnešus ieceļ Republikas prezidents, nenozīmē, ka viņi ir atkarīgi no šī prezidenta, ne arī rada šaubas attiecībā uz viņu objektivitāti, ja pēc tam, kad šīs personas ir tikušas ieceltas, uz tām netiek izdarīts nekāds spiediens un tās nesaņem norādījumus savu pienākumu izpildē [...]. Tomēr vēl ir jāpārlicinās, ka *iecelšanas lēmumu pieņemšanas materiāltiesiskie nosacījumi un procesuālā kārtība* ir tādi, kas nevar radīt attiecīgajām personām nekādas pamatotas šaubas par minēto tiesnešu ārēju neietekmējamību un to neitralitāti attiecībā uz tiesā izvērtējamajām interesēm, tiklīdz attiecīgās personas ir ieceltas amatā” (mans izcēlums; spriedums A. K. u.c., 133. un 134. punkts).

102. Otrkārt, no Tiesas judikatūras arī izriet, ka noteikumiem par tiesnešu *iecelšanu*, kā arī cita veida noteikumiem, kas attiecas uz viņiem (piemēram, tiesnešiem piemērojamais disciplinārais režīms, viņu neatceļamība un tā tālāk), ir jāpalīdz garantēt šo neatkarību, jo īpaši, lai novērstu jebkādas pamatotas indivīdu šaubas par šādas tiesas ārēju neietekmējamību, it īpaši saistībā ar likumdevēja un izpildvaras tiešu vai netiešu ietekmi, un par tās neitralitāti attiecībā uz izvērtējamajām interesēm, un tādējādi nevar pieļaut, ka šī tiesa netiek uztverta kā neatkarīga vai objektīva, apdraudot paļāvību, kāda tiesai ir jārada indivīdos demokrātiskā sabiedrībā⁴³.

103. Tādēļ situācijā, kad valsts noteikumi par tiesnešu iecelšanu ietilpst LES 19. panta otrās daļas piemērošanas jomā, dalībvalstij ir pienākums noteikt prasību garantēt, ka iecelšanas procedūra tiek veikta tādā veidā, kas nodrošina šādi iecelto tiesnešu neatkarību un objektivitāti.

⁴³ Šajā nozīmē skat. spriedumu A. K. u.c., 153. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts.

104. Ir taisnība, ka pašreizējos Savienības tiesību aktos: i) nav ietverta norma vai princips, kas piešķirtu tiesneša amata kandidātiem, tādiem kā pamatlietā, tiesības uz tiesību aizsardzības līdzekli vai paredzētu nosacījumus efektivitātei, kas šādām tiesībām būtu jānodrošina, un ii) ciktāl tas attiecas uz šādu tiesību aizsardzības līdzekli, nav paredzētas šādu kandidātu tiesības netikt diskriminētiem, pamatojoties uz attiecīgo vakanto tiesnešu amatu veidiem.

105. Tomēr, kā Tiesa jau ir nospriedusi (spriedums A. K. u.c., 153. punkts), kaut arī atsevišķi valsts tiesību aspekti paši par sevi un atsevišķi neizraisa šaubas par tiesas vai tās locekļu neatkarību, tas savukārt var nebūt taisnība, tos *uztverot kopā kā juridisko un faktisko elementu kopumu*, kuru kombinācija var izraisīt individu šaubas par šādas tiesas vai tās locekļu ārēju neietekmējamību, it īpaši saistībā ar likumdevēja un izpildvaras tiešu vai netiešu ietekmi, un par tās neitralitāti attiecībā uz izvērtējamajām interesēm, un tādējādi par to, vai tā rezultātā šī tiesa vai tās locekļi ir uztverami kā neatkarīgi vai objektīvi, līdz ar to apdraudot pašāvēību, kāda tiesai ir jārada indivīdos demokrātiskā sabiedrībā.

106. Šajā sakarā Tiesa *attiecībā uz normatīvo un faktisko apstākļu kopumu, kam ir kopīgas iezīmes ar pamatlietā esošajiem apstākļiem*, jau ir skaidri norādījusi (spriedums A. K. u.c., 131.–153. punkts), ka šāds apstākļis – saistībā ar šiem citiem apstākļiem un par ko valsts tiesai jāveic galīgais novērtējums un pārbaude – var izraisīt šādas šaubas.

107. Tiesa uzsvēra⁴⁴, ka “turklāt, ņemot vērā arī to, ka Republikas prezidenta lēmumi par tiesnešu iecelšanu *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), kā tas izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, nevar tikt pārbaudīti tiesā, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai veids, kādā Likuma par KRS 44. panta 1. un 1.a punktā ir definēts tādas *pārsūdzības tvērums, kas var būt vērsta pret KRS rezolūciju, kurā ietverti tās lēmumi iesniegt priekšlikumu iecelt personu šīs tiesas tiesneša amatā, ļauj nodrošināt šādu rezolūciju efektīvu kontroli tiesā vismaz attiecībā uz to, vai nav pārsniegtas pilnvaras, nav notikusi pilnvaru nepareiza izmantošana un nav pieļauta tiesību kļūda vai acīmredzama kļūda vērtējumā* (šajā nozīmē skat. ECT, 2018. gada 18. oktobris, *Thiam* pret Franciju, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, 25. un 81. punkts)” (mans izcēlums).

108. Polijas kontekstā fakts, ka netiek ievērotas minimālās prasības par tiesas kontroli, ko Tiesa noteikusi iepriekšējā punktā, *tieši ietekmē* iecelto tiesnešu neatkarības novērtējumu.

109. Manuprāt, ir svarīgi, ka Tiesa apsver: lai gan dažu veidu procedūras un noteikumi, kas attiecas uz tiesnešu iecelšanu dalībvalstīs (un līdz ar to arī tiesību aizsardzības līdzekļa neesamība šādu procedūru kontekstā, kā tas ir pamatlietā), paši par sevi var nebūt apšaubāmi saskaņā ar Savienības tiesībām, *tie tomēr var izrādīties nepieņemami, ja tiek īstenoti, pamatojoties uz tādas iestādes ieteikumu, kura pati acīmredzami nav neatkarīga*.

110. Pirmkārt, šeit aplūkotās KRS rezolūcijas būtībā ir administratīvi lēmumi ar juridiskām sekām attiecīgajiem tiesnešu kandidātiem⁴⁵. Tāpat kā jebkura cita valsts iejaukšanās, tiesnešu iecelšanas procedūra ir jāreglamentē ar tiesību normām, kuru ievērošanu vajadzētu pārbaudīt neatkarīgai tiesu iestādei.

⁴⁴ Skat. spriedumu A. K. u.c., 145. punkts. Dažos juridiskos tekstos pat ierosināts, ka šo punktu varētu interpretēt tā, ka Tiesa uzliek konkrētu pienākumu attiecībā uz valsts tiesnešu iecelšanas organizēšanu, jo Tiesa min, ka iesniedzējtiesai ir jāpārlicinās, vai tiesnešu iecelšanas procedūras daļu, kas tiek noslēgta ar kandidāta iepazīstināšanu ar Republikas prezidentu, var pakļaut pārbaudei tiesā vismaz attiecībā uz *ultra vires* vai nepareizu pilnvaru izmantošanu, tiesību kļūdu vai acīmredzamu kļūdu vērtējumā. Skat. Krajewski, M., un Ziólkowski, M., *EU judicial independence decentralized: A. K.*, Common Market Law Review 57 (2020).

⁴⁵ To atbalsta Konstitucionālās tiesas spriedums lietā SK 57/06.

111. Patiešām, Eiropas hartā “Par tiesnešu statusu”⁴⁶ tostarp ir nostiprinātas jebkura tiesneša, kurš uzskata, ka viņa tiesības saskaņā ar likumu vai vispārīgāk – viņa neatkarība vai tiesvedības neatkarība – jebkādā veidā ir apdraudētas vai pārkāptas, pārsūdzēšanas tiesības, lai viņš, kā izklāstīts iepriekš, varētu nodot lietu neatkarīgai struktūrai. Tas nozīmē, ka tiesneši nav atstāti bez aizstāvības pārkāpumu gadījumos pret viņu neatkarību. Pārsūdzēšanas tiesības ir vajadzīga garantija, jo tiesu varas aizsardzības principu noteikšana ir tikai vēlamā pieņemšana par esošo, ja tie netiek konsekventi stiprināti ar mehānismiem, ar ko garantē to efektīvu īstenošanu.

112. ECT jau ir bijusi iespēja lietā *Denisov* pret Ukrainu apstiprināt, ka tiesu padomēm vai nu jāatbilst ECPAK 6. pantā noteiktajiem standartiem, vai arī to lēmumam jābūt pārbaudāmam struktūrā, kas atbilst šiem standartiem. Šaubas par to, vai tiek ievērotas neatkarības un objektivitātes pamatgarantijas, var rasties tad, ja tiesu padomes, tādas kā *KRS* (*in casu* darbojas kā disciplinārlietu iestāde), struktūra un darbība pati par sevi saistībā ar to rada nopietnus jautājumus⁴⁷. Kāds autors⁴⁸ doktrīnā ir izteicis argumentu, ka iepriekšminētais būtu jāpiemēro tikai tad, kad tiesu padome darbojas kā disciplināra struktūra, nevis tad, kad tai ir “tikai” padomdevēja loma, kā tas ir saistībā ar tiesnešu iecelšanu. Es nepiekrītu šim viedoklim, jo ECT judikatūrā šāda diferenciacija nav noteikta, un es uzskatu, ka tādā kontekstā kā Polijā tā jebkurā gadījumā nav iespējama.

113. Otrkārt, manis iepriekš 109. punktā teikto apstiprina princips, ka tādas administratīvās iestādes lēmums, kas pati neatbilst nosacījumiem par neatkarību un objektivitāti, vēlāk ir jāpakļauj pārbaudei tiesā⁴⁹.

114. Tiesai nesen ir bijusi iespēja apstiprināt, ka tiesu neatkarība, it īpaši no izpildvaras, ir efektīvas tiesību aizsardzības tiesā elements⁵⁰. Šāda aizsardzība principā būtu jāpiešķir visiem Savienības pilsoņiem, tostarp Augstākās tiesas tiesnešu kandidātiem.

115. Kā Tiesa nosprieda lietā *Simpson* un HG⁵¹, “no pamattiesībām uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā – ko garantē Hartas 47. pants – izriet, ka ikvienam principā jābūt iespējai atsaukties uz šo tiesību pārkāpumu. No tā izriet, ka Savienības tiesai ir jāvar pārbaudīt, vai pārkāpums, kas pieļauts konkrētajā amata iecelšanas procedūrā, varēja izraisīt šo pamattiesību pārkāpumu”. Uzskatu, ka tas pats attiecas uz valstu tiesām (kas arī ir Savienības tiesas). Vēlreiz, kaut arī šī judikatūra īpaši attiecas uz Hartas 47. pantu, Tiesa spriedumā A. K. u.c. paskaidro – ja tā analizētu LES 2. un 19. pantu, tad šīs analīzes secinājumi būtu tādi paši kā Hartas 47. panta analīzes secinājumi (skat. minētā sprieduma 167.–169. punktu).

116. Patiešām, Augstākā tiesa jau nepārprotami ir nolēmusi, ka *KRS* nav neatkarīga⁵².

117. It īpaši, ņemot vērā daudzus un nopietnos juridiskos trūkumus, tā secināja, ka *KRS* izdarītās izvēles nav neatkarīgas no politiskām interesēm, kas ietekmē pēc *KRS* ierosinājuma tiesneša amata iecelto personu objektivitātes un neatkarības objektīvo kritēriju ievērošanu (skat. 2020. gada 23. janvāra rezolūcijas 36. punktu). Turklāt Augstākā tiesa nosprieda – tā kā *KRS* ir kļuvusi politizēta, par konkursu rezultātiem uz tiesnešu amatiem, visticamāk, tiks izlemts nevis pēc būtiskiem kritērijiem,

46 Eiropas Padome, DAJ/DOC (98) 23, Strasbūra, 1998. gada 8.–10. jūlijs.

47 ECT, 2018. gada 25. septembris, *Denisov* pret Ukrainu, CE:ECHR:2018:0925JUD007663911 (Lielā palāta), 67. un nākamie punkti. Skat. arī 79. punktu.

48 Leloup, M., *An uncertain first step in the field of judicial self-government*, E.C.L., Review 2020, 16(1), 145–169, 156. lpp.

49 Attiecībā uz Hartas 47. panta otro daļu skat. spriedumu, 2017. gada 13. decembris, *El Hassani* (C-403/16, EU:C:2017:960, 39. punkts). Uzskatu, ka pieeja nevar būt atšķirīga saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu.

50 Tie ir spriedums A. K. u.c. un 2020. gada 26. marta spriedums *Simpson* un HG/Padome un Komisija (pārskatīšana) (C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232).

51 Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Simpson* un HG/Padome un Komisija (pārskatīšana) (C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 55. punkts).

52 Skat. Augstākās tiesas 2019. gada 5. decembra spriedumu un trīs Augstākās tiesas nodaļu virspalātas 2020. gada 23. janvāra rezolūciju (turpmāk tekstā – “2020. gada 23. janvāra rezolūcija”).

bet gan atkarībā no politiskās lojalitātes vai atbalsta tiesu sistēmas reformai, kuru pretrunā Polijas Konstitūcijai īsteno parlamenta vairākums. No visas tiesu sistēmas aspekta raugoties, tas grauj ticību šādi iecelto personu objektivitātei. Neatkarības trūkums būtībā ir redzams šīs struktūras lēmumos, jo šī struktūra ir pakļauta politiskām iestādēm, jo īpaši izpildvarai (skat. 2020. gada 23. janvāra rezolūcijas 38. punktu).

118. Pirmkārt, savos secinājumos apvienotajās lietās A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu kolēģijas neatkarība, C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:551), es nonācu pie secinājuma, ka KRS nav neatkarīga struktūra: priekšlaicīgi tika pārtrauktas KRS locekļu pilnvaras un iecelšanas kārtība ietver to, ka 23 no 25 locekļiem pārstāv likumdošanas un izpildvaras iestādes, kas atklāj trūkumus, kuri varētu apdraudēt KRS neatkarību no likumdošanas un izpildvaras iestādēm (skat. it īpaši 132. un 135. punktu).

119. Proti, kā norādīts Eiropas hartā par tiesnešu statusu (skat. šo secinājumu 111. punktu), “[Hartas paskaidrojošā memoranda] 2.1. Tiesnešu kandidāti jāizvēlas un jāpieņem darbā neatkarīgai struktūrai vai komisijai” un “[minētās hartas] 1.3. Attiecībā uz lēmumiem, kas ietekmē tiesneša atlasī, pieņemšanu darbā, iecelšanu amatā, karjeras virzību vai darbības izbeigšanu, likumi paredz no izpildvaras un likumdošanas pilnvarām neatkarīgas iestādes iejaukšanos, kuras sastāvā vismaz puse ir tiesneši, kurus ievēlējuši viņu kolēģi tiesneši, ievērojot metodes, kas garantē visplašāko tiesu varas pārstāvību”. Tas tā ir, jo “tās locekļus ievēlot vai ieceļot izpildvaru vai likumdevēju pārstāvošai politiskai iestādei, netiek izpildīta [prasība par] šīs struktūras nepieciešamo neatkarību. Tiesnešu iecelšanā un viņu funkciju pildīšanā saskaņā ar šādu procedūru būtu partijas jeb politiskās neobjektivitātes risks. Tieši tiek sagaidīts, ka tiesneši neatkarīgās struktūrās atturēsies no tādu politisko partiju vai struktūru labvēlības iegūšanas, kuras pašas ir tikušas ieceltas vai ievēlētas ar šādu partiju rīcību vai starpniecību” (skat. minētās hartas paskaidrojošā memoranda 1.3. punktu).

120. Vēl jāatsaucas uz Tiesas spriedumu minētajā lietā (spriedums A. K. u.c.) un 2020. gada 26. marta spriedumu *Miasto Łowicz un Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (Tiesnešiem piemērojamo disciplināro pasākumu sistēma), apvienotās lietas C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234.

121. 2019. gada 5. decembrī spriedumā A.K. u.c. *Sąd Najwyższy – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych* (Augstākā tiesa, Darba un sociālā nodrošinājuma lietu palāta, Polija), pamatojoties uz minēto Tiesas spriedumu, nolēma, ka KRS pašreizējā sastāvā nav objektīva un no likumdevēja un izpildvaras neatkarīga struktūra. Tā arī nosprieda, ka Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātu nevar uzskatīt par tiesu Hartas 47. panta un Polijas Konstitūcijas 45. panta 1. punkta izpratnē.

122. Spriedumā arī tika nospriests: i) KRS kopš tās izveides 2018. gadā nav bijusi neatkarīga no politikajām iestādēm; ii) jaunā KRS tika izveidota, pārkāpjot konstitucionālos noteikumus⁵³, un iii) spriedumā tika ņemti vērā citi KRS neatkarību apdraudoši faktori (KRS pašreizējo locekļu ievēlēšana nebija pārskatāma; NVO [nevalstiskās organizācijas], juristu apvienības un vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesneši daudzkārt publiski apšaubīja KRS neatkarību; tieslietu ministrs virzīja KRS locekļus uz tiesu priekšsēdētāju vai to vietnieku amatam vai uz citām augstāka līmeņa tiesu iestādēm; KRS locekļi arī publiski atbalstīja valdības tiesu sistēmas reformas)⁵⁴. Nolemjot, ka Savienības tiesību izpratnē Disciplinārlietu palātu nevar uzskatīt par tiesu, šis pats 2019. gada 5. decembra spriedums (67. un 68. punkts) tika balstīts arī uz faktu, ka KRS šai palātai piedāvātās kandidatūras nav tikušas pakļautas pārbaudei tiesā.

53 Skat. minētā sprieduma 40. un 41. punktu. Ar jauno Likumu par KRS tās locekļi tika atlaisti pirms pilnvaru termiņa beigām un tika mainīti vēlēšanu noteikumi. Sākotnējā tiesnešu īstenošana ievēlēšanas sistēma, kurā piedalījās dažādu veidu un līmeņu tiesu tiesneši, tika aizstāta ar plašām parlamenta pilnvarām ievēlēt 15 KRS locekļus. Tā kā *Sejm* [Polijas parlamenta apakšpalāta] lemj par KRS locekļu vairākumu, tika izkropļots Konstitūcijas 187. panta 1. punktā konstitucionāli noteiktais līdzsvars starp trim varas atzariem.

54 Skat. lietu III Po 7/18, Polijas Augstākās tiesas 2019. gada 5. decembra spriedums, it īpaši 40., 41., 46.–48., 49., 50., 51. un 56. punkts.

123. Šis spriedums tika apstiprināts Augstākās tiesas (Darba un sociālā nodrošinājuma palāta) 2020. gada 15. janvāra spriedumā (pārējās lietās, kas bija pamatā spriedumam A. K. u.c.) un it īpaši 2020. gada 23. janvārī, kad visu Augstākās tiesas trīs nodaļu tiesnešu virspalāta pieņēma rezolūciju⁵⁵ ar juridiska principa sekām. Ar to tika apstiprināts 2019. gada 5. decembra spriedums un atzīts, ka *KRS* nav neatkarīga no izpildvaras.

124. Otrkārt, situācijas nopietnību attiecībā uz *KRS* apstiprina fakts, ka 2020. gada 27. maijā Eiropas Tiesu iestāžu padomju tikla (*ENCJ*) valde pieņēma nostāju par *KRS* dalību *ENCJ*. Šajā dokumentā valde izklāsta iemeslus savam priekšlikumam Ģenerālajai asamblejai izslēgt *KRS* no *ENCJ* (skat. <https://www.encj.eu/node/556>). Šie iemesli būtībā ir: i) *KRS* neatbilst *ENCJ* statūtu normai, ka biedru padomei jābūt neatkarīgai no izpildvaras; ii) *KRS* nepārprotami pārkāpj *ENCJ* noteikumu sargāt tiesu varas neatkarību, aizstāvēt tiesu varu, kā arī atsevišķus tiesnešus tādā veidā, kas atbilstu tās garantiju nodrošinātāja lomai attiecībā uz pasākumiem, kuri apdraud neatkarības un autonomijas pamatvērtības, un iii) *KRS* nopietni apdraud Savienības tiesību piemērošanu attiecībā uz tiesnešu un tiesu neatkarību un tādējādi arī šo tiesību efektivitāti. Šādi tā rīkojas pretēji Eiropas brīvības, drošības un tiesiskuma telpas interesēm un vērtībām, par kurām Eiropa iestājas. Valde secināja, ka *KRS* ir nopietni pārkāpusi *ENCJ* statūtu 3. un 4. pantā noteiktos mērķus un uzdevumus un nav gatava novērst šos nopietnos pārkāpumus. Vēlos norādīt, ka *KRS* jau bija izslēgta no *ENCJ* 2018. gada 17. septembrī, jo tā vairs neatbilda šīs struktūras prasībām – būt neatkarīgai no izpildvaras un likumdevēja tādā veidā, kas nodrošinātu Polijas tiesu varas neatkarību.

125. Turklāt *ENCJ* savu priekšlikumu par *KRS* izraidīšanu pamatoja ar šādiem elementiem un tādu organizāciju nostāju kā, piemēram: i) Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību birojs (*ODIHR*), Eiropas Padome (*GRECO* [Pretkorupcijas starpvalstu grupa], Komisija par demokrātiju caur likuma spēku (“Venēcijas komisija”) un Parlamentārā asambleja), Savienības iestādes, kā arī tiesu varas un advokātu tīkli Eiropā, kuri kritiski vērtēja tiesu sistēmas reformas Polijā un *KRS* lomu; ii) Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas Uzraudzības komitejas 2020. gada 6. janvāra ziņojums, kurā tā uzskatīja, ka “[*KRS*] reforma šo iestādi ir pakļāvusi izpildvaras kontrolei, kas nav savienojams ar neatkarības principu”; iii) Venēcijas komisijas un Eiropas Padomes Cilvēktiesību un tiesiskuma ģenerāldirektorāta (*DGI*) 2020. gada 16. janvāra steidzamais kopīgais atzinums⁵⁶, kurā tostarp ir ieteikts “atjaunot tiesu varas pilnvaras tiesnešu iecelšanas, paaugstināšanas un atlaišanas jautājumos”, liekot saprast, ka *KRS* ir izpildvaras kontrolē; iv) šo secinājumu 123. punktā minētā Polijas Augstākās tiesas virspalātas rezolūcija; v) Tiesas rīkojums lietā C-791/19 R, EU:C:2020:277, ar kuru nosaka pagaidu pasākumus, Komisijai tostarp apgalvojot, ka Polijas jaunās Disciplinārlietu palātas neatkarība nav garantēta, jo tās tiesnešus izraugās *KRS*, savukārt *KRS* locekļus tiesnešus – Polijas parlamenta apakšpalāta; vi) vēl viena pārkāpuma procedūra, ko uzsākusi Komisija, nosūtot Polijai oficiālu brīdinājuma vēstuli par jauno 2019. gada 20. decembra likumu par tiesu varu, kas stājās spēkā 2020. gada 14. februārī⁵⁷; vii) Eiropas Parlamenta *LIBE* komitejas [Pilsonu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas] 2020. gada 13. maijā LES 7. panta procedūras pret Poliju ietvaros publicētais starpposma ziņojuma projekta. Attiecībā uz Polijas 2019. gada 20. decembra likuma ietekmi uz *KRS* neatkarību šajā ziņojumā ir teikts, ka “23. [...] Šis pasākums izraisīja tālejošu [*KRS*] politizāciju; [...] 26. Aicina Komisiju sākt pārkāpuma procedūru sakarā ar [Likumu par *KRS*] un lūgt [Tiesu] apturēt jaunās [*KRS*] darbību, nosakot pagaidu pasākumus”⁵⁸.

55 BSA I-4110-1/20. Skat. angļu valodas versiju, kas pieejama tīmekļvietnē: www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/BSA%20I-4110-1_20_English.pdf.

56 Skat. arī šā atzinuma nākamā punktu. Venēcijas komisijas atzinums ir minēts šo secinājumu 11. zemsvītras piezīmē.

57 Pamatojoties tostarp uz to, ka saskaņā ar šo likumu tiesas lēmumu saturu var uzskatīt par disciplināru pārkāpumu; likums liedz Polijas tiesām izpildīt pienākumu piemērot Savienības tiesību aktus vai lūgt sniegt prejudiciālus nolēmumus. Tāpat tas liedz Polijas tiesām lietu izskatīšanas procesā izvērtēt citu tiesnešu pilnvaras izskatīt lietas. Pēc 2019. gada 19. novembra sprieduma A. K. u.c. un Augstākās tiesas 2019. gada 5. decembra sprieduma Polija ieviesa tiesību aktus, lai ļautu piemērot disciplinārsodus valsts tiesnešiem, ja viņi apšaubītu Polijas tiesu sistēmas reformu noteiktu aspektu likumību (skat. *Leloup*, minēts iepriekš).

58 *ENCJ* piemin arī Eiropas Tiesnešu asociācijas vēstuli, kas pārstāv tiesnešu vairākumu Eiropā, un Polijas Tiesnešu asociācijas *Iustitia*, Ģimenes tiesu tiesnešu asociācijas *Pro Familia*, Polijas Administratīvo tiesu tiesnešu asociācijas un Tiesnešu sadarbības foruma pastāvīgā prezidija kopīgu vēstuli. Abās vēstulēs tiek atklāti atbalstīts priekšlikums izslēgt *KRS* no *ENCJ*.

126. Iepriekš minētajā 2020. gada 16. janvāra steidzamajā kopīgajā atzinumā⁵⁹ norādīts, ka “tiesu vara Polijā zaudēja pilnvaras deleģēt pārstāvjus [KRS] un līdz ar to ietekmi uz tiesnešu pieņemšanu darbā un paaugstināšanu amatā. Pirms 2017. gada reformas 15 (no 25) [KRS] locekļiem bija tiesneši, kurus ievēlēja kolēģi. Kopš 2017. gada reformas šos tiesnešus ievēl parlaments. Apvienojumā ar visu saskaņā ar vecajiem noteikumiem iecelto locekļu pilnvaru priekšlaicīgu izbeigšanu 2018. gada sākumā šis pasākums izraisījis tālejošu [KRS] politizāciju”. Turklāt “2017. gadā tika izveidotas divas jaunas Augstākās tiesas palātas, proti, Disciplinārlietu palāta un Ārkārtējās kontroles un sabiedrisko lietu palāta. [...] To sastāvā bija jaunās [KRS] izraudzīti jauniecelti tiesneši, un tām tika piešķirtas īpašas pilnvaras, tostarp Ārkārtējās kontroles un sabiedrisko lietu palātai – pilnvaras ārkārtas pārskatīšanas kārtībā atcelt zemākas instances tiesu vai pašas Augstākās tiesas pieņemtos galīgos spriedumus, bet Disciplinārlietu palātai – pilnvaras izskatīt disciplinārlietas pret citiem tiesnešiem. Tādējādi šīs palātas tika paceltas augstāk par visiem pārējiem un faktiski tika izveidota “Augstākā tiesa Augstākajā tiesā””. Attiecībā uz KRS steidzamajā kopīgajā atzinumā secināts, ka “Venēcijas komisijas ieskatā, ir jāatgriežas pie jautājuma par [KRS] sastāvu, lai tās tiesnešu iecelšanas metode tiktu saskaņota ar Eiropas standartiem un paraugpraksi. Tas novērstu juridiskā haosa risku, lai gan jautājums par starplaikā notikušās tiesnešu iecelšanas spēkā esamību būtu jārisina Polijas iestādēm”.

127. ECT judikatūrā ir skaidri norādīts, ka no “neatkarības” prasības viedokļa ir būtisks tās struktūras sastāvs, kas iecel tiesnešus”⁶⁰.

128. Strasbūras judikatūra arī apstiprina, ka tiesu sistēmas neatkarība attiecas ne tikai uz tiesu funkciju izpildi īpašos gadījumos, bet arī uz tiesu sistēmas organizāciju (tas ir, uz strukturālo neatkarību, piemēram, tiesas locekļu iecelšanas kārtību un viņu pilnvaru laiku) un jautājumu par to, vai attiecīgā tiesa rada “neatkarības uztveri”, kas ir būtisks elements uzticības saglabāšanai, kura tiesām ir jārada demokrātiskā sabiedrībā. Lai aizsargātu šo neatkarības uztveri, ir jāparedz pietiekamas garantijas⁶¹.

129. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es uzskatu (kā tas arī minēts doktrīnā⁶²), ka Polijā pastāvošo īpašo apstākļu dēļ iecelšanas procedūru pārbaude tiesā, kuras neatkarība nav apšaubāma, saskaņā ar LES 19. panta 1. punktu ir obligāti vajadzīga, lai saglabātu neatkarības uztveri attiecībā uz šajās procedūrās ieceltajiem tiesnešiem. Tas jo īpaši ir saistīts ar straujām izmaiņām Polijas normatīvajos aktos, kas regulē KRS atlases procedūru un lēmumu pārbaudi tiesā (t.i., it īpaši 2019. gada 26. aprīļa likums), proti, aktos, kas, šķiet, ir pretrunā Konstitucionālās tiesas judikatūrai (šis tomēr ir jautājums izlemšanai Polijas tiesās). Šīs izmaiņas rada pamatotas šaubas par to, vai iecelšanas process pašlaik ir vērsts uz iekšēji neatkarīgu, nevis politiski izdevīgu kandidātu izvēli uz tiesnešu amatiem tik nozīmīgās un sistēmiskās iestādēs kā Augstākā tiesa, kas ir pēdējās instances tiesa. Turklāt doktrīnā ir arī norādīts⁶³, ka saskaņā ar Konstitucionālās tiesas pastāvīgo judikatūru pirms 2015. gada KRS iecelšanas procedūrām un lēmumiem saskaņā ar Polijas Konstitūciju ir jābūt pakļaujamiem pārbaudei tiesā. Konkrētajā Polijas kontekstā KRS lēmuma pārbaude tiesā bija nozīmīga garantija iecelšanas procedūru objektivitātei un neitralitātei un vienlīdzīgām konstitucionālajām tiesībām piekļūt valsts dienestam.

59 Atzinums Nr. 977/2019, CDL-PI(2020)002. Skat. it īpaši 8., 31. un nākamos punktus.

60 Skat. ECT spriedumus, *Oleksandr Volkov* pret Ukrainu (Nr. 21722/11), 109.–117. un 130. punkts, un *Özpinar* pret Turciju, Nr. 20999/04, 78. un 79. punkts.

61 Skat. ECT spriedumus, *Findlay* pret Apvienoto Karalisti (Nr. 22107/93), 73. punkts; *Sramek* pret Austriju (Nr. 8790/79), 42. punkts; *Campbell* un *Fell* pret Apvienoto Karalisti, Nr. 7819/77 un Nr. 7878/77, 78. punkts; *Cooper* pret Apvienoto Karalisti (Nr. 48843/99), 104. punkts; *Sacilor Lormines* pret Franciju (Nr. 65411/01), 63. punkts, un *Clarke* pret Apvienoto Karalisti (Nr. 23695/02).

62 *Krajewski* un *Ziółkowski*, minēts iepriekš, 1128. lpp.

63 *Krajewski* un *Ziółkowski*, minēts iepriekš, 1128. lpp., atsaucoties uz Konstitucionālās tiesas spriedumu lietā SK 57/06.

130. Šis secinājums ir atbalstīts starptautiska mēroga nesaistošu tiesību aktos par valstu tiesu padomēm. Eiropas Tiesnešu konsultatīvā padome (CCJE) pieņēma atzinumu⁶⁴, kurā uzsvērts, ka “dažiem Tieslietu padomes lēmumiem attiecībā uz tieslietu sistēmas vadību un pārvaldību, kā arī lēmumiem par tiesnešu *iecelšanu*, mobilitāti, paaugstināšanu amatā, disciplīnu un atbrīvošanu no amata [..] būtu jāietver paskaidrojums par tā pamatojumu, jābūt saistošiem, *uz tiem jāattiecināma iespēja veikt pārbaudi tiesā. Proti, Tieslietu padomes neatkarība nenozīmē, ka tā atrodas ārpus likuma un ir atbrīvota no tiesu uzraudzības*” (mans izcēlums).

131. Kā Tiesa nesen ir norādījusi spriedumā *Simpson* un HG⁶⁵, “[ECT] jau ir bijusi iespēja norādīt, ka tiesības tikt tiesātam “tiesību aktos noteiktā tiesā” ECPAK 6. panta 1. punkta izpratnē pēc sava rakstura ietver tiesnešu iecelšanas amatā procesu (ECT, 2019. gada 12. marts, *Ástráðsson* pret Islandi, CE:ECHR:2019:0312JUD002637418, starpspriedums, 98. punkts)”⁶⁶.

132. Līdz ar to “no [judikatūras] izriet, ka pārkāpums, kas pieļauts, ieceļot tiesnešus attiecīgajā tiesu sistēmā, ir uzskatāms par Hartas 47. panta otrās daļas pirmā teikuma pārkāpumu tostarp tad, ja šī pārkāpuma veida un nopietnības dēļ *rodas patiens risks, ka citi valsts varas atzari, it īpaši izpildvara, var īstenot nepamatotu rīcības brīvību, apdraudot iecelšanas procesā panāktā rezultāta integritāti un tādējādi indivīdiem radot pamatotas šaubas par attiecīgo tiesnešu neatkarību un objektivitāti, kā tas ir gadījumā, kad tiek skarti tiesu sistēmas izveides un funkcionēšanas pamatā esošie pamatnoteikumi*” (mans izcēlums)⁶⁷.

133. No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka iesniedzējtiesa var saglabāt savu kompetenci lemt par prasībām pamatlietā.

134. Tomēr es uzskatu (tāpat kā ombuds), ka tās valsts tiesas kompetence, kura parasti tiek aicināta izskatīt lietas, tādas kā pamatlietā, tas ir, *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) Disciplinārlietu palāta, nav pieņemama, ņemot vērā, ka jebkurā gadījumā šajā palātā iecelto tiesnešu iecelšanas nosacījumi un apstākļi rada šaubas par tās neatkarību un ka attiecībā uz šo palātu jau ticis nospriests, ka saskaņā ar Savienības tiesībām tā nav neatkarīga tiesa⁶⁸. Arī pārējās minētās tiesas palātas, kurās tiesneši tikuši iecelti, pamatojoties uz tāda veida *KRS* rezolūcijām, uz kurām attiecas pamatlietā, nav šai lietai piemēroti forumi *nemo iudex in causa sua* (neviens nav tiesnesis paša lietā) principa dēļ.

135. No tā izriet, ka prasība iesniedzējtiesā ir vienīgā tiesvedības procedūra, kas ļauj prasītājiem pamatlietā kā tiesneša amata kandidātiem panākt iecelšanas amatā Augstākajā tiesā, kas ir pēdējās instances tiesa LESD 267. panta 3. punkta nozīmē, procedūras objektīvu pārbaudi, uz kuru attiecas no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietošās garantijas.

136. Ņemot vērā to, ka atbilde uz trešo jautājumu ir tāda, ka iesniedzējtiesa var neņemt vērā 2019. gada 26. aprīļa likuma sekas un atzīt sevi par kompetentu izskatīt pamatlietas atbilstoši tiesiskajam regulējumam, kas bija piemērojams pirms šā likuma pieņemšanas, tagad ir jāpievēršas pirmajiem diviem prejudiciālajiem jautājumiem. Tie ir vērsti uz iespējamiem nosacījumiem, ko ar Savienības tiesību aktiem uzliek prasībām, tādām kā pamatlietā, un kas noteikti valsts tiesību aktos attiecībā uz efektivitātes principu (pirmais jautājums) un vienlīdzīgas attieksmes principu (otrais jautājums).

64 [CCJE] atzinums Nr. 10 (2007) Eiropas Padomes Ministru komitejai par Tieslietu padomes darbību sabiedrības labā, 2007. gada 23. novembris, Strasbūra.

65 Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Simpson* un HG/Padome un Komisija (pārskatīšana) (C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 74. punkts).

66 Jānorāda, ka 2020. gada 1. decembrī šis starpspriedums tika apstiprināts un ECT Virspalāta vienbalsīgi nosprieda, ka ir ticis pārkāpts ECPAK 6. panta 1. punkts, ieceļot Islandes apelāciju tiesā tiesnešus, pieļauto būtisko pārkāpumu dēļ (Pieteikums Nr. 26374/18).

67 Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Simpson* un HG/Padome un Komisija (pārskatīšana) (C-542/18 RX-2 un C-543/18 RX-2, EU:C:2020:232, 75. punkts).

68 Skat. šo secinājumu 121. un nākamos punktus. Skat. arī spriedumu A. K. u.c. un rīkojumu C-791/19 R (EU:C:2020:277).

2. Par pirmo jautājumu

137. Šis jautājums ir jāsaprot kā centieni noskaidrot, vai vispārējā valsts tiesiskajā un faktiskajā kontekstā Polijā tāds tiesību aizsardzības līdzeklis ar efektivitātes trūkumiem, kāds sākotnēji bija piemērojams pamatlietā, ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai⁶⁹.

a) Īss lietas dalībnieku argumentu kopsavilkums

138. Būtībā *KRS* apgalvo, ka uz attiecīgajiem valsts noteikumiem, kas grozīti ar 2019. gada 26. aprīļa likumu, attiecas dalībvalstu procesuālā autonomija ar nosacījumu, ka tiek garantēta efektīva tiesas pārbaude, kā tas ir saskaņā ar Likuma par *KRS* 44. panta 4. punktu. Fakts, ka *KRS* rezolūcijas daļa, kurā tiek ierosināta iecelšana amatā, kļūst galīga, esot pamatots ar prasību nekavējoties aizpildīt štata vietas Augstākajā tiesā. Kārtība, kādā tiek ievēlēti 15 *KRS* locekļi, esot izvēle, kas esot dalībvalstu ekskluzīvā kompetence, kuru Tiesa nevarot kontrolēt.

139. Ģenerālprokurors būtībā apgalvo, pirmkārt, ka iesniedzējtiesas veikta apstrīdēto *KRS* rezolūciju apturēšana esot bijusi nelikumīga. Otrkārt, no Savienības tiesību aktiem neizrietot vienots saistošs standarts attiecībā uz: i) tiesnešu iecelšanu un citu valsts iestāžu iespējamo lomu šajā kontekstā vai ii) iespēju celt prasību par šajā jomā pieņemtiem lēmumiem – procedūru, kas daudzās dalībvalstīs turklāt neeksistējot.

140. Polijas valdība būtībā apgalvo, ka Savienības tiesību normas, kas minētas uzdotajos prejudiciālajos jautājumos, neesot paraugs valsts noteikumu par tiesnešu iecelšanas procedūrām kontrolei, citādi tiktu pārkāpts dalībvalstu konstitucionālo tradīciju ievērošanas princips. *KRS* esot no valsts un likumdevēja, izpildvaras un tiesu varas neatkarīga valsts konstitucionāla iestāde, kuras uzdevums ir saskaņot šo trīs varas atzaru savstarpējās attiecības, vienlaikus garantējot tiesnešu neatkarību. Jebkāda *KRS* rezolūciju pārbaude tiesā, kas attiektos ne tikai uz procesuālās kārtības ievērošanu, bet arī uz rezolūciju būtību un veikto atlasi, apdraudētu *KRS* piešķirto ekskluzīvo kompetenci un vēlamo konstitucionālo līdzsvaru.

141. Ombuds būtībā apgalvo, ka tiesnešu iecelšanas kārtība esot viens no elementiem, kuru varot novērtēt, lai pārbaudītu, vai tiek garantēta tiesnešu neatkarība, un, ņemot vērā *KRS* galveno lomu Augstākās tiesas tiesnešu iecelšanas procedūrā, LES 19. panta 1. punkta otrā daļa esot jāpiemēro arī procedūrai šajā struktūrā un iespējai celt prasības saistībā ar tās rezolūcijām.

142. A.B., C.D., E.F. un I.J. apgalvo, ka Likuma par *KRS* 44. panta 1.b un 4. punktā ir paredzēta tikai pseidopārskatīšana un tīri formāla pieeja tiesību aizsardzības līdzekļiem, tādējādi, pārkāpjot LES 2. pantu, 4. panta 3. punkta trešo daļu, 6. panta 1. punktu un 19. panta 1. punktu kopsakarā ar Hartas 47. pantu, neievērojot pamatlietā aplūkoto noteikumu par tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

143. Komisija apgalvo, ka LES 19. panta 1. punktā nav paredzēta vispārīga prasība, saskaņā ar kuru lēmumi par tiesnešu iecelšanu būtu jāpārbauda tiesā vai kura būtu jāpiemēro atzinumiem, kas sniegti saistībā ar tiesnešu atlasi, vai saskaņā ar kuru šāda pārbaude nozīmētu [procedūras] apturēšanu. LES 19. panta 1. punkts tiktu pārkāpts tikai īpašos apstākļos, tas ir, ja tiesību normu par tiesas tiesnešu iecelšanu grozījums vienlaikus ar grozījumiem citās šai tiesai piemērojamo tiesību normās izraisītu strukturālu izkropļojumu, kas varētu sabojāt individu priekšstatu par šīs tiesas neatkarību. Komisija uzskata, ka šajā lietā šādu apstākļu neesot.

⁶⁹ Skat. Likuma par *KRS* 44. panta 1.a, 1.b un 4. punktu.

b) Vērtējums

144. Jāatsaucas uz iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem un analīzi šo secinājumu 8.–10. punktā.

145. Apsvērumi par trešo jautājumu ir piemērojami *mutatis mutandis* arī pirmā prejudiciālā jautājuma kontekstā, lai pierādītu, ka Polijā pastāvošajā tiesiskajā un faktiskajā kontekstā tāds tiesību aizsardzību līdzeklis ar efektivitātes trūkumiem, kāds sākotnēji bija piemērojams pamatlietā (Likuma par KRS 44. panta 1.a, 1.b un 4. punkts), ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai.

146. Es uzskatu (tāpat kā iesniedzējtiesa), ka procedūras dalībniekiem, kuru kandidatūra netika piedāvāta iecelšanai amatā, pieejamais tiesību aizsardzības līdzeklis ir pilnīgi neefektīvs, jo tas nemaina tā kandidāta juridisko situāciju, kurš iesniedz pārsūdzību procedūrā, kas beidzas ar KRS rezolūciju, kura ir atcelta. Tās arī nedod iespēju atkārtoti izvērtēt šīs personas pieteikumu uz vakanto tiesneša amatu Augstākajā tiesā, ja šis pieteikums tika iesniegts saistībā ar konkursa izsludināšanu uz noteiktu tiesneša amatu.

147. Manuprāt, lai pārsūdzības formula būtu efektīva, būtu nepieciešams, lai: 1) jebkuram no neizvēlētiem kandidātiem, kas pieteikušies uz tiesneša amatu Augstākajā tiesā, iesniedzot pārsūdzību, visa izvirzīšanas procedūra tiktu apturēta līdz brīdim, kad iesniedzējtiesa būs izskatījusi šo pārsūdzību; 2) tad, ja tiek apmierināta KRS rezolūcijas pārsūdzība daļā par priekšlikuma par iecelšanu Augstākās tiesas tiesneša amatā neiesniegšanu, kompetentajai dalībvalsts iestādei (KRS) būtu atkārtoti jāizskata individuālā lieta par iecelšanu Augstākās tiesas tiesneša amatā; 3) minētā rezolūcija stātos spēkā, ja iesniedzējtiesa ir noraidījusi tā pārsūdzību, un tikai tad rezolūcija varētu tikt iesniegta Republikas prezidentam un priekšlikumā norādītais kandidāts tiktu iecelts Augstākās tiesas tiesneša amatā.

148. Tādēļ uzskatu, ka pastāv pamatotas šaubas par tiesību aizsardzības līdzekļa pret KRS rezolūcijām individuālās lietās par iecelšanu Augstākās tiesas tiesneša amatā efektivitāti – un tādējādi lietās, kas attiecas uz Savienības tiesībās garantētajām tiesībām, jo runa ir par dalībvalsts pēdējās instances tiesas tiesneša amatu. Tas tā ir vēl jo vairāk tāpēc, ka rezolūciju pārsūdzības tiesiskais regulējums šādās lietās atšķiras no tā, kas ir piemērojams kvalifikācijas procedūrām uz vakantiem tiesnešu amatiem citās tiesās, kas nav Augstākā tiesa (kura acīmredzami palika nemainīga un neparedz nesen ieviestos ierobežojošos “jauninājumus”), ko nevar pamatot tikai ar tiesas, kurā notiek konkurss uz vakanto amatu, kritēriju.

149. Iesniedzējtiesa uzskata, ka tādējādi starp divām kandidātu kategorijām iecelšanai tiesneša amatā tiek izveidota diferencēta piekļuve kompetentajai tiesai, un tas var pārkāpt principu par vienlīdzīgu piekļuvi tiesai.

150. Es īpaši uzsveru to, ka nav iesniegti pārliecinoši argumenti, kas attaisnotu šo atšķirību tiesību aizsardzības līdzekļa efektivitātē un “īpašo pieeju” Augstākās tiesas iecelšanas procedūrai.

151. Ņemot vērā iepriekš minēto, iesniedzējtiesa pareizi uzskata, ka šie valsts noteikumi neatbilst Savienības tiesību aktiem.

152. Proti, no Tiesas judikatūras izriet, ka dalībvalstīm ir pienākums – tostarp saskaņā ar LES 4. panta 3. punkta pirmajā daļā noteikto lojālas sadarbības principu – nodrošināt Savienības tiesību piemērošanu un ievērošanu savā teritorijā. Šajā ziņā un saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu dalībvalstis nosaka līdzekļus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu indivīdiem efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesību akti. Tādēļ tieši dalībvalstu uzdevums ir noteikt tiesiskās aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēmu, kas šajās jomās nodrošinātu efektīvu pārbaudi tiesā⁷⁰. Saskaņā ar LES 2. pantu šī aizsardzība ir būtiska tiesiskuma pazīme.

⁷⁰ Skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

153. Ņemot vērā, ka saskaņā ar valsts noteikumiem, kas bija piemērojami pirms ar 2019. gada 26. aprīļa likumu ieviestā grozījuma, iesniedzējtiesai ir jāpārskata attiecīgās *KRS* rezolūcijas, šai pārskatīšanai jābūt efektīvai un tā nedrīkst radīt indivīdiem pamatotas šaubas par tā tiesnešu iecelšanas procesa spēkā esamību, kurā tie iecelti.

154. Tas nozīmē, ka iesniedzējtiesai ir jābūt iespējai veikt pārbaudi tiesā – *vismaz* ciktāl Tiesa norādījusi spriedumā A. K. u.c. (145. punkts) – tā, lai tā varētu pārbaudīt, vai nav notikusi *ultra vires* vai pilnvaru nepareiza izmantošana, tiesību kļūda vai acīmredzama kļūda vērtējumā⁷¹.

155. Turklāt saskaņā ar efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu tiesas pieņemtajam galīgajam lēmumam iepriekš minētās pārbaudes rezultātā jābūt efektīvam un, lai šis lēmums nebūtu iluzors, šī efektivitāte ir jānodrošina⁷².

156. Proti, kā Tiesa nolēma lietā *FMS*⁷³, “Savienības tiesību pārākuma princips un Hartas 47. pantā garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā iesniedzējtiesai uzliek pienākumu atzīt savu kompetenci izskatīt [attiecīgo] apelācijas sūdzību, ja atbilstoši valsts tiesībām nevienai citai tiesai nav kompetences to izskatīt”.

157. Tas nozīmē, ka iesniedzējtiesai nav jāpiemēro valsts noteikumi, kas ir šķērslis LES 19. panta 1. punkta mērķu īstenošanai. Šajā kontekstā iesniedzējtiesai tāpēc būtu pienākums nepiemērot: i) noteikumus, kas pilnībā izslēdz iespēju pārbaudīt jebkādu kļūdu tiesnešu kandidātu vērtējumā, ņemot vērā kandidātiem noteiktos kritērijus, un ii) *KRS* rezolūciju daļēji galīgo raksturu attiecībā uz ieceltajiem kandidātiem. Pretējā gadījumā šādas rezolūcijas pārbaude tiesā būtu iluzora attiecībā uz iecelto kandidātu.

158. Līdz ar to attiecībā uz iecelto kandidātu valsts tiesību akti, tādi kā pamatlietā, nozīmētu pilnīgu kontroles neesamību, kas paver ceļu pārējo varas atzaru rīcības brīvībai un, pārkāpjot LES 19. panta 1. punktu, var radīt pamatotas šaubas indivīdiem.

3. Par otro jautājumu

159. Ņemot vērā, ka atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša (tas ir, es uzskatu, ka rezolūciju individuālās lietās par iecelšanu Augstākās tiesas tiesneša amatā pārsūdzības tiesiskais regulējums nenodrošina tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli un efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tostarp nodrošinot šīs aizsardzības atbilstošu apjomu), iesniedzējtiesa otrajā jautājumā uzskata, ka ir pamatoti noteikt, cik nozīmīgi ir izklāstītie valsts tiesību aktos paredzētās pārsūdzības pret apstrīdētajām *KRS* rezolūcijām sistēmas trūkumi (un minēto trūkumu aspekti) – attiecībā uz to, vai arī šie trūkumi rada *tiesību uz vienlīdzīgu pieeju valsts dienestam* pārkāpumu, kas neatbilst vispārējo interešu mērķiem.

160. A.B., C.D., E.F. un I.J. būtībā apgalvo, ka fakts, ka viņiem tika liegta efektīva tiesību aizsardzība tiesā viņu konstitucionālajām tiesībām piekļūt valsts dienestam saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem, kas piemērojami personām, kuru kandidatūru ierosināja *KRS*, ir arī vairāku Savienības tiesību principu, piemēram, tiesiskuma, vienlīdzīgas attieksmes, vienlīdzīgas pieejas valsts dienestam, kā arī institucionālā līdzsvara principa pārkāpums. Turklāt kārtība, kādā tiek veidots *KRS* sastāvs, nesniedz nekādu garantiju attiecībā uz tās neatkarību no likumdevēja un izpildvaras.

71 Šajā ziņā Tiesa šeit atsaucas uz ECT 2018. gada 18. oktobra spriedumu *Thiam* pret Franciju, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, 25. un 81. punkts.

72 Skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 57. punkts).

73 Spriedums, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 299. punkts).

161. Tomēr pietiek norādīt, ka vienlīdzīgas attieksmes principa iespējama piemērošana *saskaņā ar Savienības tiesībām*, ieskaitot Hartas 20. un 21. pantu, atšķirīgas attieksmes gadījumā, kāda tiek minēta pamatlietā (kas, kā tiek apgalvots, ir attiecībā pret prasībām, kuras var celt Augstākās tiesas tiesnešu kandidāti, un tām, kuras ir pieejamas citu tiesu tiesnešu amatu kandidātiem), nebūt nav acīmredzama, it īpaši, *ja nav atšķirīgas pieejas attiecībā uz piekļuvi nodarbinātībai, kas būtu pamatota ar vienu no Direktīvā 2000/78 paredzētajiem īpašajiem pamatiem*.

162. Lai kā arī būtu, uzskatu, ka uz otro uzdoto prejudiciālo jautājumu nav jāatbild, jo, lai atrisinātu pamatlietu, iesniedzējtiesai būs pietiekami norādījumi atbildēs uz pirmo un trešo jautājumu.

V. Secinājumi

163. Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ ierosinu Tiesai uz *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) LES 19. panta 1. punkta otrā daļa kopsakarā ar LESD 267. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka:

Ņemot vērā kontekstu un citu elementu kopumu Polijā, uz kuriem norādījusi iesniedzējtiesa (tostarp: a) Polijas tiesību akti par grozījumiem valsts tiesiskajā regulējumā, lai prasības sakarā ar pārkāpumiem un lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā zaudētu priekšmetu; b) ka, neskatoties uz to, ka iesniedzējtiesa bija apturējusi apstrīdēto *KRS* rezolūciju izpildi, Republikas prezidents tik un tā iecēla Augstākās tiesas tiesneša amatos astoņus jaunus tiesnešus, kuru kandidatūras *KRS* piedāvāja šeit apskatītajās rezolūcijās, un c) Polijas likumdevējs, pieņemot 2019. gada 26. aprīļa likumu, ignorēja Konstitucionālās tiesas nolēmumus, kuros skaidri norādīts, ka *KRS* rezolūcijas, tādas kā pamatlietā, ir jāpārbauda tiesā), LESD 267. pants būtu jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tādi valsts tiesību akti kā 2019. gada 26. aprīļa likums, jo tajā ir noteikts, ka *ipso jure* ir jāpārtrauc tādas tiesvedības kā iesniedzējtiesā aplūkotās, vienlaikus izslēdzot apelāciju pārbaudes nodošanu citai valsts tiesai vai jaunu prasību celšanu citā valsts tiesā;

- iepriekš minētajam notiekot situācijā, kad valsts tiesa, kuras kompetencē sākotnēji bija izskatīt šīs lietas, pēc veiksmīgas *KRS* rezolūciju pārbaudes procedūras uzsākšanas ir uzdevusi Tiesai prejudiciālus jautājumus, tiek pārkāptas tiesības vērsties tiesās arī, ciktāl individuālajā lietā tiesai, kuras kompetencē (sākotnēji) bija to izskatīt un izlemt, tiek liegta gan iespēja veiksmīgi uzsākt prejudiciālā nolēmuma tiesvedību Tiesā, gan tiesības gaidīt Tiesas nolēmumu, tādējādi pārkāpjot Savienības lojālas sadarbības principu.

(Tiesību uz) tādu tiesiskās aizsardzības līdzekli atcelšana, kas tādā lietā kā pamatlieta līdz tam bija pieejams, un it īpaši šādas atcelšanas piemērošana attiecībā uz lietas dalībniekiem, kuri – tāpat kā prasītāji pamatlietā – jau ir cēlušī šādu prasību (ņemot vērā kontekstu un pārējo iesniedzējtiesas norādīto elementu kopumu šīs izslēgšanas pamatā), ir pasākums, kas veicina – pat pastiprina – neatkarības un objektivitātes uztveres neesamību par attiecīgajā tiesā faktiski ieceltajiem tiesnešiem, kā arī pašu tiesu. Šāda neatkarības un objektivitātes uztveres neesamība ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai.

Iesniedzējtiesa var tieši piemērot LES 19. panta 1. punkta otro daļu, lai nepiemērotu 2019. gada 26. aprīļa likumu un atzītu savu kompetenci izskatīt pamatlietu atbilstoši tiesiskajam regulējumam, kas bija piemērojams pirms šā likuma pieņemšanas.

2) LES 19. panta 1. punkta otrā daļa jāinterpretē tādējādi, ka:

Apsvērumi 1. punktā ir piemērojami *mutatis mutandis* arī attiecībā uz pirmo prejudiciālo jautājumu, lai pierādītu, ka, ņemot vērā kontekstu un citu elementu kopumu Polijā, uz kuriem norādījusi iesniedzējtiesa, tāds tiesību aizsardzības līdzeklis ar efektivitātes trūkumiem, kāds sākotnēji bija piemērojams pamatlietā (Likuma par *KRS* 44. panta 1.a, 1.b un 4. punkts), ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai.

Ņemot vērā kontekstu un citu elementu kopumu Polijā, uz kuriem norādījusi iesniedzējtiesa, tai būtu pienākums nepiemērot valsts noteikumus, kas ir šķērslis LES 19. panta 1. punkta otrās daļas mērķu īstenošanai. Šajā kontekstā iesniedzējtiesai tāpēc būtu pienākums nepiemērot: i) noteikumus, kas pilnībā izslēgtu iespēju pārbaudīt jebkādu kļūdu tiesnešu kandidātu vērtējumā, ņemot vērā kandidātiem noteiktos kritērijus, un ii) *KRS* rezolūciju daļēji galīgo raksturu attiecībā uz ieceltajiem kandidātiem. Pretējā gadījumā šādas rezolūcijas pārbaude tiesā attiecībā uz iecelto kandidātu būtu iluzora.